EUROOPA
KOMISJON

Brüssel, 14.7.2021
COM(2021) 568 final

2021/0206 (COD)

Ettepanek:

EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU MÄÄRUS,

millega luuakse kliimameetmete sotsiaalfond

SELETUSKIRI

1. ETTEPANEKU TAUST

• Ettepaneku põhjused ja eesmärgid

Euroopa rohelise kokkuleppe teatisega[1] (edaspidi „Euroopa roheline kokkulepe“) käivitati Euroopa Liidu uus majanduskasvu strateegia, mille eesmärk on muuta liit kestlikuks, õiglasemaks ja jõukamaks ühiskonnaks, millel on nüüdisaegne, ressursitõhus ja konkurentsivõimeline majandus, kus 2050. aastaks ei ole enam kasvuhoonegaaside netoheidet ja kus majanduskasv on ressursikasutusest lahutatud. Sellega kinnitati veel kord komisjoni ambitsiooni suurendada oma kliimaeesmärke ja muuta Euroopa 2050. aastaks esimeseks kliimaneutraalseks maailmajaoks. Euroopa rohelise kokkuleppe vajalikkus ja väärtuslikkus on veelgi kasvanud, arvestades COVID-19 pandeemia väga rasket mõju liidu kodanike tervisele ning sotsiaalsele ja majanduslikule heaolule.

Euroopa rohelise kokkuleppe strateegiale ja põhjalikule mõjuhinnangule tuginedes tehti komisjoni 2020. aasta septembri teatises **„Euroopa 2030. aasta kliimaeesmärgi suurendamine“**[2] (edaspidi „2030. aasta kliimaeesmärgi kava“) ettepanek tõsta liidu ambitsioonitaset ja esitati terviklik kava, et saavutada 2030. aastaks vastutustundlikul viisil liidu siduva eesmärgina netoheite vähenemine vähemalt 55 % võrra. 2030. aasta eesmärgi suurendamine aitab anda poliitikakujundajatele ja investoritele kindlustunnet, nii et lähiaastatel tehtavate otsustega ei kinnistata heitetasemeid, mis on vastuolus liidu eesmärgiga saavutada 2050. aastaks kliimaneutraalsus. Liidu 2030. aasta kõrgem eesmärk on kooskõlas Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni kliimamuutuste raamkonventsiooni (edaspidi „ÜRO kliimamuutuste raamkonventsioon“) raames allkirjastatud Pariisi kokkuleppe (edaspidi „Pariisi kliimakokkulepe“)[3] eesmärgiga hoida ülemaailmne temperatuuri tõus tunduvalt alla 2°C ja teha jõupingutusi temperatuuri tõusu hoidmiseks alla 1,5°C.

Euroopa Ülemkogu kinnitas liidu uue siduva eesmärgi 2030. aastaks oma kohtumisel, mis toimus 2020. aasta detsembris[4]. 25. mail 2021 kinnitas Euroopa Ülemkogu oma järeldusi veel kord ja kutsus komisjoni üles kiiresti esitama õigusaktide paketi koos põhjaliku analüüsiga liikmesriikide tasandil avalduva keskkonna-, majandusliku ja sotsiaalse mõju kohta. Nii 2050. aastaks seatud kliimaneutraalsuse eesmärk kui ka 2030. aastaks seatud vahe-eesmärk vähendada netoheidet vähemalt 55 % on sätestatud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses (EL) 2021/1119[5] (edaspidi „Euroopa kliimamäärus“).

Euroopa kliimamääruse ja Euroopa Ülemkogu järelduste rakendamiseks on komisjon läbi vaadanud kehtivad kliima- ja energiaalased õigusaktid ning teeb ettepaneku võtta vastu õigusaktide pakett „**Eesmärk 55**“ (*Fit for 55*).

Kuna liidu kliimaeesmärke on suurendatud, peab suurenema ka kõigi sektorite panus. Sellega seoses tehakse direktiivi 2003/87/EÜ[6] (edaspidi „ELi HKSi direktiiv“) muutmise raames

---

1 COM(2019) 640 final.

2 COM(2020) 562 final.

3 Kliimamuutusi käsitlev Pariisi kokkulepe (ELT L 282, 19.10.2016, lk 4).

4 Euroopa Ülemkogu 10.–11. detsembri 2020. aasta kohtumise järeldused EUCO 22/20 CO EUR 17 CONCL 8.

5 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 30. juuni 2021. aasta määrus (EL) 2021/1119, millega kehtestatakse kliimaneutraalsuse saavutamise raamistik ning muudetakse määruseid (EÜ) nr 401/2009 ja (EL) 2018/1999 (Euroopa kliimamäärus) (ELT L 243, 9.7.2021, lk 1).

6 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. oktoobri 2003. aasta direktiiv 2003/87/EÜ, millega luuakse liidus kasvuhoonegaaside saastekvootidega kauplemise süsteem (ELT L 275, 25.10.2003, lk 32).

ettepanek laiendada heitkogustega kauplemist hoonetele ja maanteetranspordile. See peaks andma täiendava majandusliku stiimuli vähendada fossiilkütuste vahetut tarbimist ja seeläbi aitama kaasa kasvuhoonegaaside heite vähendamisele. CO_2 turuhinna kehtestamine nendes kahes sektoris koos muude meetmetega peaks keskmises kuni pikas perspektiivis vähendama hoonete ja maanteetranspordiga seotud kulusid ning tekitama uusi investeerimise ja töökohtade loomise võimalusi, mis kasutatakse täiel määral ära, kui on kehtestatud asjakohane tööturu- ja oskustepoliitika, mida ELi tasandil toetavad Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) 2021/1057[7] loodud Euroopa Sotsiaalfond+ (ESF+) ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) 2021/1056[8] loodud õiglase ülemineku fond.

Fossiilkütuste hinnatõusul on aga märkimisväärne sotsiaalne ja jaotuslik mõju, mis võib olla ebaproportsionaalselt suurem vähekaitstud leibkondade, vähekaitstud mikroettevõtjate ja vähekaitstud transpordikasutajate puhul, kelle sissetulekust energiale ja transpordile kuluv osa on suurem ning kellel teatavates piirkondades puudub juurdepääs alternatiivsetele taskukohastele liikuvus- ja transpordilahendustele. Selline mõju vähekaitstud rühmadele on liikmesriigiti erinev ning hinnamõju on tõenäoliselt tuntavam väiksema keskmise sissetulekuga liikmesriikides, piirkondades ja elanikkonnarühmades. Kütusehinna tõusu kõrval, mis tuleneb CO_2 hinnastamisest, tekitab heitkogustega kauplemine tulu, mida saab kasutada vähekaitstud rühmade koormuse leevendamiseks.

Selleks et vähendada kõige vähem kaitstud rühmadele avalduvat sotsiaalset ja jaotuslikku mõju, mis tuleneb heitkogustega kauplemise laiendamisest kahele uuele sektorile, s.t hoonetele ja maanteetranspordile, luuakse kliimameetmete sotsiaalfond (edaspidi „fond“). Komisjon esitab tulevase omavahendite paketi raames liidu eelarveraamistikus tehtavad kohandused, mis on vajalikud seoses käesoleva ettepanekuga, sealhulgas ettepaneku mitmeaastase finantsraamistiku muutmiseks[9]. Nimelt kantakse osa hoonete ja maanteetranspordi heitkogustega kauplemisest saadavast tulust liidu eelarvesse ja teatav protsent sellest vastab põhimõtteliselt uue fondi rahastamispaketile. Enne aasta lõppu kavatseb komisjon esitada ka ettepaneku nõukogu soovituse kohta, mis käsitleb kavandatud rohepöördega kaasnevate sotsiaalsete küsimuste lahendamise viise.

Fondi eesmärk on leevendada uue CO_2 hinnastamise hinnamõju ja sellest tuleks võimaldada liikmesriikidele rahalisi vahendeid, et toetada nende poliitikat kõnealusest heitkogustega kauplemisest vähekaitstud leibkondadele, vähekaitstud mikroettevõtjatele ja vähekaitstud transpordikasutajatele tuleneva sotsiaalse mõju vähendamiseks. See tuleks saavutada eelkõige ajutise sissetulekutoetuse ning selliste meetmete ja investeeringute abil, mille eesmärk on keskpikas ja pikas perspektiivis vähendada sõltuvust fossiilkütustest, suurendades hoonete energiatõhusust, vähendades hoonete kütmise ja jahutamise CO_2 heidet, sealhulgas taastuvatest energiaallikatest toodetud energia integreerimise kaudu, ning tagades parema juurdepääsu heiteta ja vähese heitega liikuvusele ja transpordile.

- **Kooskõla poliitikavaldkonnas praegu kehtivate õigusnormidega**

Kliimameetmete sotsiaalfondi loomise eesmärk on lahendada osa sotsiaalsetest ja jaotuslikest probleemidest, mis tulenevad liidu rohepöördest. See on kooskõlas liidu kliimapoliitikaga

[7] Euroopa Parlamendi ja nõukogu 24. juuni 2021. aasta määrus (EL) 2021/1057, millega luuakse Euroopa Sotsiaalfond+ (ESF+) ja tunnistatakse kehtetuks määrus (EL) nr 1296/2013 (ELT L 231, 30.6.2021, lk 21).

[8] Euroopa Parlamendi ja nõukogu 24. juuni 2021. aasta määrus (EL) 2021/1056, millega luuakse Õiglase Ülemineku Fond (ELT L 231, 30.6.2021, lk 1).

[9] Muudetud ettepanek: nõukogu määrus (EL) 2020/2093, millega määratakse kindlaks mitmeaastane finantsraamistik aastateks 2021–2027, COM/2021/XXX final.

ning liidu ja liikmesriikide poolt Pariisi kliimakokkuleppe alusel võetud kohustustega. Fondi loomisel võetakse arvesse liidu suuremaid kliimaeesmärke, mida kinnitati Euroopa Ülemkogu 2020. aasta detsembri ja 2021. aasta mai järeldustes, ning Euroopa kliimamääruse sätteid. Eelkõige on fondi eesmärk leevendada hoonesektori ja maanteetranspordisektori heitkogustega kauplemise hinnamõjust tulenevat sotsiaalset ja jaotuslikku koormust ning soodustada keskkonnahoidlikke investeeringuid selle koormuse vähendamiseks. Sotsiaalseid aspekte käsitletakse ka muudes kliima-, energia- ja transpordialastes õigusaktides, mis kõnealuseid sektoreid mõjutavad; näiteks Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2012/27/EL[10] (edaspidi „energiatõhususe direktiiv“) ja ELi HKSi direktiivi praegustes sätetes on juba märgitud, et rahaliste vahendite ja tulude kasutamisel tuleks arvesse võtta sotsiaalseid aspekte. Uus fond täiendab olemasolevaid eelarvelisi toetusvahendeid, mis on ette nähtud investeeringute ja oskuste toetamiseks seoses rohepöördega.

Euroopa rohelise kokkuleppe ja Euroopa kliimamääruse kohane kliimaneutraalsuse eesmärk ning rohe- ja digipööre on liidu üks peamisi prioriteete. Pakett **„Eesmärk 55“**, taasterahastu „Next Generation EU“ ja mitmeaastane finantsraamistik aastateks 2021–2027 hõlbustavad rohe- ja digipööret, mille poole Euroopa püüdleb. Nende poliitikameetmete kombineerimine aitab tõhusalt kaasa majanduskriisi lahendamisele ja COVID-19 pandeemia järgse taastumise hõlbustamisele ning keskkonnasäästlikule ja jätkusuutlikule majandusele ülemineku kiirendamisele, sidudes omavahel kliimameetmed ja majanduskasvu ning sotsiaalse ja territoriaalse ühtekuuluvuse.

Rohepöörde vajalikkus ja väärtuslikkus on veelgi kasvanud, arvestades COVID-19 pandeemia rasket mõju liidu kodanike tervisele ja majanduslikule heaolule. Fondi hakatakse rakendama taasterahastu[11] ning taaste- ja vastupidavusrahastu[12] kahel viimasel aastal; tegemist on liidu meetmetega, mille eesmärk on leevendada COVID-19 pandeemia majanduslikku ja sotsiaalset mõju ning suurendada liidu majanduse ja ühiskonna kestlikkust, vastupanuvõimet ja valmisolekut rohe- ja digipöördega kaasnevate probleemide ja võimalustega toimetulemiseks. Kliimameetmete sotsiaalfondi rakendamine, mis peaks jätkuma kuni 2032. aastani, on nende varasemate meetmetega kooskõlas. Mitmeaastasest finantsraamistikust rahastatakse ka õiglase ülemineku fondi ja selle rakendamine lõpeb 2027. aastal. Seega tuleks kliimameetmete sotsiaalfondi rakendada veel viis aastat.

Sekkumiste juhtimine ja piiritlemine

Euroopa rohelises kokkuleppes sedastati, et vajadus sotsiaalselt õiglase ülemineku järele peab kajastuma ka liidu ja liikmesriikide tasandi poliitikas. See hõlmab investeeringuid taskukohaste lahenduste pakkumiseks neile, keda CO_2 hinnastamise poliitika kõige enam mõjutab ja kes on vähem võimelised sellega toime tulema, näiteks parandades ühistransporti ning võttes meetmeid energiaostuvõimetuse leevendamiseks ja vähendamiseks ning ümberõppe edendamiseks. See on kooskõlas Euroopa sotsiaalõiguste samba 1. ja 20. põhimõttega, mille kohaselt tuleb COVID-19 pandeemia sotsiaal-majanduslikust mõjust taastumise ning rohe- ja digipöörde kontekstis hõlbustada tööturustaatustevahelist liikumist ning tagada kõigile juurdepääs sellistele olulistele teenustele nagu energia ja liikuvus.

---

[10] Euroopa Parlamendi ja nõukogu 25. oktoobri 2012. aasta direktiiv 2012/27/EL, milles käsitletakse energiatõhusust, muudetakse direktiive 2009/125/EÜ ja 2010/30/EL ning tunnistatakse kehtetuks direktiivid 2004/8/EÜ ja 2006/32/EÜ (ELT L 315, 14.11.2012, lk 1).

[11] Nõukogu 14. detsembri 2020. aasta määrus (EL) 2020/2094, millega luuakse Euroopa Liidu taasterahastu COVID-19 kriisi järgse taastumise toetuseks (ELT L 433I, 22.12.2020, lk 23).

[12] Euroopa Parlamendi ja nõukogu 12. veebruari 2021. aasta määrus (EL) 2021/241, millega luuakse taaste- ja vastupidavusrahastu (ELT L 57, 18.2.2021, lk 17).

Kliimameetmete juhtimise raamistiku kohaselt on liikmesriigid kohustatud 2023. aastal ajakohastama oma lõimitud riiklikud energia- ja kliimakavad kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) 2018/1999[13] (edaspidi „energialiidu ja kliimameetmete juhtimist käsitlev määrus“). Liikmesriikide 10-aastastes riiklikes energia- ja kliimakavades kirjeldatakse, kuidas on kavas tegeleda energiatõhususega, taastuvate energiaallikatega ja kasvuhoonegaaside heite vähendamisega ning vastavalt kehtivale õigusaktile käsitletakse neis juba energiaostuvõimetust. Komisjon jälgib edusamme ja annab neist aru energialiidu olukorda käsitleva aruande raames. Fond ja kliimameetmete sotsiaalkavad haakuvad ja piiritletakse riiklikes energia- ja kliimakavades sisalduvate reformide ja kohustustega. Täiendavate halduskulude minimeerimiseks ühildatakse kliimameetmete sotsiaalkavade esitamise ja vastuvõtmise ajakava olemasoleva riiklike energia- ja kliimakavade protsessiga.

Fondi rakendamine liikmesriikide kliimameetmete sotsiaalkavade kaudu on kooskõlas ka poliitika ja meetmetega, mida toetatakse mitme muu sotsiaalselt õiglast üleminekut edendava ELi vahendiga. Need on Euroopa sotsiaalõiguste samba tegevuskava,[14] mille eesmärk on tagada kõigi eurooplaste jaoks sotsiaalselt õiglane rohepööre, Euroopa Sotsiaalfond+ (ESF+), määruse (EL) 2021/1056 kohased õiglase ülemineku kavad, Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2010/31/EL[15] kohased liikmesriikide pikaajalised hoonete renoveerimise strateegiad ning energiaostuvõimetuse vaatluskeskus, mis toetab liikmesriikide jõupingutusi energiaostuvõimetuse leevendamisel ja jälgimisel ning sellega seotud poliitikameetmete kombinatsiooni rakendamisel kooskõlas komisjoni soovitusega energiaostuvõimetuse kohta[16].

Kliimameetmete sotsiaalfond aitab kaasa ka ELi tegevuskava „Õhu, vee ja pinnase nullsaaste suunas“[17] rakendamisele, mille eesmärk on maksimeerida CO_2 heite vähendamise ja nullsaaste eesmärgi koostoimet. Seepärast on meetmed ja investeeringud suunatud ka meetmetele (nt kütte ja katelde valdkonnas), mis võivad samaaegselt aidata vähendada õhusaastet, kuna saastevastane võitlus on ühtlasi võitlus õigluse ja võrdsuse eest. Saaste kõige kahjulikum mõju inimeste tervisele avaldub tavaliselt kõige vähem kaitstud rühmade seas.

2. ÕIGUSLIK ALUS, SUBSIDIAARSUS JA PROPORTSIONAALSUS

• Õiguslik alus

Käesoleva kliimameetmete sotsiaalfondi loomist käsitleva määruse ettepaneku õiguslik alus on Euroopa Liidu toimimise lepingu (edaspidi „ELi toimimise leping“) artikli 91 lõike 1 punkt d, artikli 192 lõige 1 ja artikli 194 lõike 1 punkt c.

Fond luuakse selleks, et lahendada kliimamuutuste vastu võitlemiseks vajalikust rohepöördest tulenevaid sotsiaalseid ja jaotuslikke probleeme ning stimuleerida meetmeid, mis on vajalikud selleks, et leevendada sotsiaalseid tagajärgi, mis tulenevad heitkogustega kauplemise laiendamisest hoonetele ja maanteetranspordile.

---

13 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. detsembri 2018. aasta määrus (EL) 2018/1999, milles käsitletakse energialiidu ja kliimameetmete juhtimist ning millega muudetakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusi (EÜ) nr 663/2009 ja (EÜ) nr 715/2009, Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiive 94/22/EÜ, 98/70/EÜ, 2009/31/EÜ, 2009/73/EÜ, 2010/31/EL, 2012/27/EL ja 2013/30/EL ning nõukogu direktiive 2009/119/EÜ ja (EL) 2015/652 ning tunnistatakse kehtetuks Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 525/2013 (ELT L 328, 21.12.2018, lk 1).

14 Euroopa Ülemkogu kiitis selle heaks 24. ja 25. juunil 2021.

15 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 19. mai 2010. aasta direktiiv 2010/31/EL hoonete energiatõhususe kohta (ELT L 153, 18.6.2010, lk 13).

16 Komisjoni 14. oktoobri 2020. aasta soovitus (EL) 2020/1563, mis käsitleb energiaostuvõimetust, C/2020/9600 (ELT L 357, 27.10.2020, lk 35).

17 COM(2021) 400.

ELi toimimise lepingu artikli 192 lõike 1 kohaselt peab liit muu hulgas aitama kaasa keskkonna säilitamisele, kaitsmisele ja selle kvaliteedi parandamisele ning rahvusvahelisel tasandil meetmete edendamisele, et tegeleda piirkondlike ja ülemaailmsete keskkonnaprobleemidega ja eelkõige võidelda kliimamuutuste vastu. Liidu keskkonnapoliitika seab eesmärgiks kaitstuse kõrge taseme, võttes arvesse liidu eri piirkondade olukordade mitmekesisust. Nende sätete alusel võetakse vastu ka säästvale transpordile suunatud meetmed.

Fond on eelkõige suunatud vähekaitstud leibkondade ja vähekaitstud mikroettevõtjate energiaostuvõimetuse probleemide lahendamisele. Sellest tuleks toetada energiatõhususe, energia säästmise ning uute ja taastuvate energiaallikate arendamise edendamise meetmeid, nagu on osutatud ELi toimimise lepingu artikli 194 lõike 1 punktis c.

Samuti tuleb fondi abil leevendada vähekaitstud transpordikasutajate olukorda. Sellest tuleks toetada meetmeid, mis hõlbustavad selliste transpordikasutajate juurdepääsu heiteta ja vähese heitega liikuvusele ja transpordilahendustele, sealhulgas ühistranspordile, seeläbi aidates kaasa ühise transpordipoliitika eesmärkide saavutamisele kooskõlas ELi toimimise lepingu artikli 91 lõike 1 punktiga d.

- **Subsidiaarsus (ainupädevusse mittekuuluva valdkonna puhul)**

Fond luuakse selleks, et täiendada hoonete ja maanteetranspordi heitkogustega kauplemist, mida hakatakse rakendama kogu liidus. Hoonetest ja maanteetranspordist tuleneva kasvuhoonegaaside heite ühtse hinna kohaldamise mõju avaldub eri liikmesriikides ja piirkondades erinevalt. Fondist toetatakse liikmesriike, et nad saaksid rahastada sidusat meetmete kogumit, sealhulgas ajutist otsest sissetulekutoetust, ja investeeringuid, mida peetakse vajalikuks liidu kliimaeesmärkide saavutamiseks ning eelkõige taskukohase ja säästva kütte, jahutuse ja liikuvuse tagamiseks. Toetuse andmisel tuleks arvesse võtta liikmesriikide ja nende piirkondade erinevat olukorda, lähtudes piirkondlikest energiaostuvõimetuse kaartidest ning maantee- või raudteetranspordiga halvasti ühendatud äärealade ja maapiirkondade kaartidest. Nendest meetmetest ja investeeringutest, sealhulgas ajutisest otsesest sissetulekutoetusest, peavad saama kasu vähekaitstud leibkonnad, mikroettevõtjad ja transpordikasutajad, keda hoonete ja maanteetranspordi heitkogustega kauplemine eriti mõjutab, kuna reguleeritud üksused kannavad kulud eeldatavasti lõpptarbijatele üle.

Liidu eelarvest rahastamisel keskendutakse meetmetele, mille eesmärke ei saa liikmesriigid üksi piisaval määral saavutada (vajalikkuse kriteerium) ning mille puhul liidu sekkumine võib tuua lisaväärtust võrreldes ainult liikmesriikide tegevusega. Käesoleval juhul kajastuvad eri liikmesriikide konkreetsed vajadused vahendite jaotuse metoodikas. Liidu programmi loomine tagab ka selle, et kõik liikmesriigid saavad võtta meetmeid liidu tasandi kliimameetmete täiendamiseks. Liikmesriigid on need, kes kavandavad ja valivad meetmed ja investeeringud, sest neil on parimad võimalused kavandada meetmeid, mis võtavad arvesse riigi olusid.

Liikmesriigid peaksid esitama fondist rahastatavate meetmete ja investeeringute tervikliku kogumi kliimameetmete sotsiaalkava näol, mis tuleb esitada koos energialiidu ja kliimameetmete juhtimist käsitleva määruse alusel esitatava ajakohastatud riikliku energia- ja kliimakavaga.

Liidu tasandi meetmed on vajalikud selleks, et saavutada kiire ja kindel rohepööre nii, et kedagi ei jäeta kõrvale. Seega on vaja liidu tasandi meetmeid, et koordineerida asjakohast reageerimist hoonesektori ja maanteetranspordisektori heitkogustega kauplemisest tulenevatele sotsiaalsetele probleemidele (mõjususe kriteerium). Liikmesriigid üksi ei suuda

seda eesmärki piisaval määral saavutada, samas kui liidu sekkumine võib anda lisaväärtust, kui luuakse vahend liikmesriikide rahaliseks toetamiseks hädavajalike meetmete ja investeeringute kavandamisel ja rakendamisel.

- **Proportsionaalsus**

Ettepanek on kooskõlas proportsionaalsuse põhimõttega, kuna see ei lähe liidu tasandil kindlaks määratud eesmärgi saavutamiseks vajalikust kaugemale.

- **Vahendi valik**

Eespool kirjeldatud eesmärke ei saa saavutada õigusaktide ühtlustamise või liikmesriikide vabatahtlike meetmetega. Need on võimalik saavutada ainult määrusega. Kõigi liikmesriikide suhtes kohaldatav määrus on ka kõige sobivam õiguslik vahend rahalise toetuse andmise korraldamiseks, et tagada liikmesriikide võrdne kohtlemine.

Suurem osa uuest heitkogustega kauplemisest saadavast tulust laekub liikmesriikide riigieelarvetesse ja seda tuleks kasutada kliimaga seotud eesmärkidel, sealhulgas uue heitkogustega kauplemise sotsiaalse mõju leevendamiseks. Liikmesriike innustatakse kasutama neid tulusid ning ka liidu muude programmide alusel kasutada olevaid täiendavaid rahalisi vahendeid selliste meetmete rakendamiseks, mis toetavad kõnealuste sektorite CO_2 heite vähendamist sotsiaalselt õiglasel viisil. Liidu eelarve otsesel täitmisel põhinev uus fond täiendab neid meetmeid viisil, mis on konkreetselt ette nähtud hoonesektori ja maanteetranspordisektori heitkogustega kauplemisest tulenevate sotsiaalsete probleemide lahendamiseks, rakendades tulemuspõhist terviklikku lähenemisviisi, mille aluseks on selgeid sihte, eesmärke ja saavutatavaid tulemusi kirjeldav kokkulepitud kava. Fondi jaotuspõhimõtete puhul võetakse arvesse eeldatavalt ebaühtlast mõju liikmesriikidele ja nende piirkondadele.

3. JÄRELHINDAMISE, SIDUSRÜHMADEGA KONSULTEERIMISE JA MÕJU HINDAMISE TULEMUSED

- **Praegu kehtivate õigusaktide järelhindamine või toimivuse kontroll**

Käesoleva ettepanekuga seoses ei tehtud järelhindamist ega toimivuskontrolli, kuna liidu suurema kliimaeesmärgi täitmist ei ole veel alustatud.

- **Konsulteerimine sidusrühmadega**

Komisjon kutsus liikmesriike, erasektori esindajaid, valitsusväliseid organisatsioone, teadus- ja akadeemilisi asutusi, ametiühinguid ja kodanikke üles andma tagasisidet ja esitama arvamusi heitkogustega kauplemise võimaliku laiendamise kohta hoonete ja maanteetranspordi sektorile, sealhulgas selle sotsiaalsete tagajärgede kohta.

Komisjon korraldas avaliku konsultatsiooni esimese vooru, enne kui võttis vastu teatise 2030. aasta kliimaeesmärgi kava kohta, milles tehti ettepanek tõsta liidu ambitsioonitaset ja esitati terviklik kava, et saavutada 2030. aastaks vastutustundlikul viisil liidu siduva eesmärgina netoheite vähenemine vähemalt 55 % võrra.

Paketi „Eesmärk 55“ iga ettepaneku kohta korraldas komisjon avaliku veebipõhise konsultatsiooni teise vooru. ELi HKSi direktiivi muutmise, sealhulgas hoonete ja maanteetranspordi heitkogustega kauplemise kohta saadi peaaegu 500 vastust[18]. Enne seda

[18] Konsultatsioon oli avatud 12 nädala jooksul alates 13. novembrist 2020 kuni 5. veebruarini 2021. Tulemused on kättesaadavad järgmisel veebilehel: https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/12660-Updating-the-EU-Emissions-Trading-System/public-consultation.

palus komisjon tagasisidet ELi HKSi direktiivi muutmise esialgse mõjuhinnangu[19] kohta, sealhulgas heitkogustega kauplemise võimaliku korralduse esialgsete kaalutluste ja poliitikavalikute kohta.

Hoonesektoris ja maanteetranspordisektoris suhtuvad mitu sidusrühma, sealhulgas sotsiaalpartnerid nii tööandjate kui ka töötajate poolelt, üldiselt skeptiliselt heitkogustega kauplemise laiendamisse kõnealustele sektoritele. Esitatud poliitikavalikute hulgas on paljude sidusrühmade eelistatud valik alustada hoonesektori ja maanteetranspordisektori puhul eraldiseisvast süsteemist, nagu on kajastatud heitkogustega kauplemise süsteemi muutmise ettepanekus. Mitu sidusrühma viitas ka sotsiaalsele mõjule, mida kütte ja transpordikütuste hinnatõus avaldab kõige vähem kaitstud leibkondadele. Eelkõige rõhutati, et väikese sissetulekuga leibkonnad võivad vajada toetust, et teha vajalikke investeeringuid energiatõhususse ning heiteta ja vähese heitega liikuvusse ja transporti.

- **Eksperdiarvamuste kogumine ja kasutamine**

Käesolev ettepanek tugineb tõenditele, mis koguti 2030. aasta kliimaeesmärgi kava mõju hindamise käigus,[20] samuti ELi HKSi direktiivi muutmise aluseks olevale mõjuhinnangule,[21] komisjoni pikaajalise strateegiaga[22] seoses tehtud analüüsile ja muude Euroopa rohelise kokkuleppe samaaegsete algatustega seoses kogutud asjakohastele tõenditele ning varasematele hoonete ja maanteetranspordiga seotud uuringutele.

- **Mõjuhinnang**

Probleeme, mida kavandatava fondiga tuleks lahendada, ja võimalikke lahendusi analüüsitakse kahes järjestikuses mõjuhinnangus, mistõttu eraldi mõjuhinnangut ei koostatud.

2030. aasta kliimaeesmärgi kava aluseks olevas mõjuhinnangus leiti, et 2030. aastaks heite vähendamise eesmärgi suurendamine –55 %ni kasvatab leibkondades energiaga seotud kulutuste osakaalu ligikaudu 0,7–0,8 protsendipunkti võrra. Tarbijahindade muutused mõjutavad leibkondi erinevalt, sõltudes leibkonna kulutuste struktuurist, sissetulekute suurusest ja allikatest, jõukusest ja ka leibkonna koosseisust.

Hinnangulised suhteliste hindade muutused, mis tulenevad kõrgematest kliimaeesmärkidest, mõjutaksid väiksema sissetulekuga isikuid märkimisväärselt rohkem kui suure sissetulekuga isikuid. See järeldus ei arvesta aga enampakkumistulude ümberjaotamist. Näiteks kui kõikide liikmesriikide puhul võetakse kasutusele enampakkumistulude kindlamääraline ümberjaotamine leibkonna suuruse alusel, võib see avaldada positiivset mõju liidu elanikkonna kui terviku kõige alumise kuludetsiili heaolule ja vähendada järsult negatiivset mõju kõigile muudele kulutajarühmadele. Mõjuhinnangus jõuti ka järeldusele, et tegeliku poliitikana võib ümberjaotamismehhanism olla märkimisväärselt paremini sihitud madalama sissetuleku/kulude tasemega detsiilide vajaduste rahuldamisele. See võimaldaks abivajavatele leibkondadele pakkuda suuremat kompensatsiooni ja toetust sõltumata sellest, kui suur on CO_2 hinnastamisest saadav tulu.

---

19 Esialgsele mõjuhinnangule oodati tagasisidet 29. oktoobrist 2020 kuni 26. novembrini 2020 ja saadi ligikaudu 250 vastust. Tulemused on kättesaadavad järgmisel veebilehel: https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/12660-Updating-the-EU-Emissions-Trading-System.

20 SWD(2020) 176, eelkõige punkt 6.5.2.

21 [Mõjuhinnang, mis on lisatud...]

22 Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, Euroopa Ülemkogule, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele, Regioonide Komiteele ning Euroopa Investeerimispangale „Puhas planeet kõigi jaoks. Euroopa pikaajaline strateegiline visioon, et jõuda jõuka, nüüdisaegse, konkurentsivõimelise ja kliimaneutraalse majanduseni“, COM(2018) 773 final.

Seda analüüsi täpsustatakse mõjuhinnangus, mis on lisatud ettepanekule muuta ELi HKSi direktiivi paketi „**Eesmärk 55**“ raames. Selles pööratakse erilist tähelepanu heitkogustega kauplemise laiendamisele hoonesektorile ja maanteetranspordisektorile ning analüüsitakse selle sotsiaalset mõju, eelkõige väiksema sissetulekuga ja vähekaitstud leibkondadele. Analüüsis jaotatakse leibkondade energiakulud kütusekuludeks ja investeeringute kapitalikuludeks; lisaks analüüsitakse energiakulusid leibkondade peamiste sissetulekurühmade ja liikmesriikide sissetulekurühmade kaupa.

Paketi „Eesmärk 55“ tulemusena peaksid eluasemesse investeerimise kulud 2030. aastaks liidus lähtestsenaariumiga võrreldes suurenema 0,4–0,7 protsendipunkti võrra leibkonna sissetulekust. Poliitika puhul, mis põhineb rohkem CO_2 hinnal, kasvavad investeerimiskulud vähem kui tasakaalustatuma poliitikameetmete kombinatsiooni korral. Kulutõhusa poliitikameetmete kombinatsiooni korral suureneksid väiksema sissetulekuga leibkondade investeerimiskulud liikmesriikide kõigi sissetulekurühmade võrdluses keskmise leibkonnaga võrreldes üle kahe korra. Kasv on tublisti üle liidu keskmise liikmesriikides, kus SKP elaniku kohta on alla 60 % liidu keskmisest. See näitab, et oluline on tagada juurdepääs rahastamisele elamute renoveerimiseks ja energiatõhusate seadmete ostmiseks, eelkõige väiksema sissetulekuga liikmesriikides.

ELi HKSi direktiivi muutmise mõju hindamisel leiti, et heitkogustega kauplemise laiendamine hoonetele ei mõjutaks leibkondi võrdselt, vaid avaldaks netotulule tõenäoliselt regressiivset mõju, kuna väikese sissetulekuga leibkonnad kulutavad küttele oma sissetulekust tavaliselt suurema osa. Lisaks on ühtse CO_2 hinna kehtestamisel väga erinev mõju liikmesriikide tarbijahindadele, sõltudes asjaomaste kütuste maksustamise praegusest tasemest, kuna fossiilkütuste maksustamiseelsed hinnad on liikmesriigiti võrreldaval tasemel. Kütusekulude kogusumma protsendina sissetulekust jääb siiski keskmiselt peaaegu samaks. See tähendab, et hinnatõusule vaatamata on võimalik kütusekulusid kokku hoida, tingimusel et tehakse kulutõhusaid investeeringuid. Kui need investeeringud tehakse, on väiksema sissetulekuga leibkonnad keskmise leibkonnaga võrreldes keskmiselt paremas olukorras. Väikese sissetulekuga liikmesriikide rühmas suureneb kütusekulude osakaal leibkondade tarbimiskulutustes kõigi sissetulekurühmade lõikes ja tuntavamalt väikese sissetulekuga leibkondade puhul. Kui tehakse vajalikud investeeringud energiatõhususse, renoveerimisse ja taastuvenergiasse, piirdub kütusehinna tõusu probleem väikese sissetulekuga liikmesriikide väiksema sissetulekuga leibkondadega.

Maanteetranspordi valdkonna puhul sedastati säästva ja aruka liikuvuse strateegias ja 2030. aasta kliimaeesmärgi kavale lisatud mõjuhinnangus selliste investeeringute keskset tähtsust, mille eesmärk on suurendada nõudlust heiteta ja vähese heitega sõidukite järele ning kiirendada nende sõidukite laadimis- ja tankimistaristu kasutuselevõttu, millel on oluline roll 2030. aastaks maanteetranspordi CO_2 heite olulise vähendamise eesmärgi saavutamisel.

Heitkogustega kauplemise süsteemi direktiivi muutmise ettepanekule lisatud mõjuhinnangus leitakse, et maanteetranspordi heitkogustega kauplemise mõju leibkondadele on erinev. Tavaliselt on transpordikulude osakaal suurim leibkondade sissetulekuklasside keskmises ja sellest veidi allapoole jäävas osas (sest vähima sissetulekuga leibkondadel puudub erasõiduki soetamise võimalus).

Samas jõutakse mõjuhinnangus järeldusele, et kuigi CO_2 heite maksustamine suurendab tarbijate jaoks energiakulusid, suurendab see samal ajal ka tulusid, mida saab kasutada reinvesteeringuteks, kliimameetmete stimuleerimiseks ja CO_2 hinnastamise sotsiaalse või jaotusliku mõju leevendamiseks. Heitkogustega kauplemise süsteemi raames saastekvootide enampakkumisel müümisest saadavat tulu saab mitmesuguste ümberjaotamismehhanismide

kaudu kasutada selleks, et maksta tarbijatele kompensatsiooni, toetada investeeringuid energiatõhususse või taastuvatesse energiaallikatesse või võtta muid meetmeid.

- **Õigusnormide toimivus ja lihtsustamine**

ELi HKSi käsitlevates õigusaktides on järjekindlalt eelistatud lähenemisviise, mis on suunatud nii ettevõtjate kui ka ametiasutuste regulatiivse koormuse vähendamisele.

Kooskõlas komisjoni kohustusega tagada parem õigusloome on käesoleva ettepaneku koostamisel võetud arvesse sidusrühmade seisukohti (vt ka jaotist eksperditeadmiste kogumise ja kasutamise kohta).

Täiendava halduskoormuse vähendamiseks tuleb kliimameetmete sotsiaalkavad esitada koos ajakohastatud riiklike energia- ja kliimakavadega. Riiklikes energia- ja kliimakavades on juba esitatud üksikasjalik ülevaade energiaostuvõimetusega seotud probleemidest, mille lahendamiseks fond on kavandatud. Lisaks on riiklikes taaste- ja vastupidavuskavades juba põhjalikult käsitletud hoonete renoveerimist, säästvat transporti ja maanteetranspordi CO_2 heite vähendamisega seotud projekte.

Vajalik täiendav halduskoormus langeks enamasti ametiasutustele, samas kui lõplik kasu jõuaks leibkondade, mikroettevõtjate ja transpordikasutajateni. Kohalikud ettevõtjad, kes on sageli väikesed ja keskmise suurusega ettevõtjad, saaksid kasu tulu teenimise ja töökohtade loomise võimalustest.

- **Põhiõigused**

Ettepanekul on positiivne mõju liidu põhiõiguste kaitsele ja arendamisele ning kaasamise ja mittediskrimineerimise põhimõtetele, eeldusel et liikmesriigid taotlevad ja saavad toetust asjaomastes valdkondades, mida võib fondist rahastada.

CO_2 hinnastamise meetmed mõjutavad eriti suurel määral naisi, kes esindavad 85 % üksikvanemaga peredest. Üksikvanemaga perekondi iseloomustab eriti suur laste vaesuse risk. Fondi rakendamisel tuleb arvesse võtta ja edendada soolist võrdõiguslikkust ja võrdseid võimalusi kõigile ning nende eesmärkide süvalaiendamist. Lisaks elab 87 miljonit mingit liiki puudega eurooplast tavaleibkonnas ning neid ähvardab märkimisväärne vaesuse ja sotsiaalse tõrjutuse oht (2019. aastal liidus 28,5 %, samas kui puueteta inimeste vastav osakaal on 18,6 %).

4. MÕJU EELARVELE

Fondi rahastamispakett aastateks 2025–2032 on kokku 72,2 miljardit eurot jooksevhindades. Komisjon teeb peagi ettepaneku muuta sihipäraselt 2021.–2027. aasta mitmeaastast finantsraamistikku käsitlevat määrust, et võtta arvesse liidu täiendavaid kulutusi 23,7 miljardi euro ulatuses aastatel 2025–2027. Suur osa kulutusi tuleks teha varakult, uue HKSi kasutuselevõtu eel ja ajal, et muutus oleks sujuv. Aastateks 2028–2032 ette nähtud 48,5 miljardi euro suurune summa sõltub rahaliste vahendite kättesaadavusest kohaldatava mitmeaastase finantsraamistiku iga-aastaste piirmäärade raames, millele on osutatud ELi toimimise lepingu artiklis 312 ja mille kohta komisjon esitab ettepaneku enne 1. juulit 2025[23].

Fondi rahastamispakett peaks põhimõtteliselt vastama 25 %-le oodatavast tulust, mis saadakse hoonete ja maanteetranspordi lisamisest ELi HKSi direktiivi kohaldamisalasse, arvestades fondi otsest seost uue HKSiga. Omavahendite otsuse muutmise ettepanekus sätestatakse,

[23] Nõukogu 17. detsembri 2020. aasta määruse (EL, Euratom) 2020/2093 (millega määratakse kindlaks mitmeaastane finantsraamistik aastateks 2021–2027) artikkel 21 (ELT L 433I, 22.12.2020, lk 11).

kuidas liikmesriigid peaksid tegema vajalikud tulud liidu eelarve jaoks omavahenditena kättesaadavaks.

Aastatel 2025–2032 rahastatakse fondi seega liidu eelarve omavahenditest, sealhulgas alates 2026. aastast hoonete ja maanteetranspordi heitkogustega kauplemisest saadud tulust, nagu on ette nähtud omavahendite otsuse muutmise ettepanekus, mille komisjon peatselt esitab. Fondi tuleks hakata rakendama üks aasta enne CO_2 hinna kehtestamist uue HKSi raames.

Iga-aastased eelarvelised kulukohustused määratakse kindlaks vastavalt fondi eesmärgile. Seetõttu nähakse märkimisväärne osa eelarvelistest kulukohustustest ette esimesteks aastateks, mis on kooskõlas fondi eesmärgiga leevendada ELi HKSi direktiivi kohaldamisala laiendamise mõju vähekaitstud leibkondadele, vähekaitstud mikroettevõtjatele ja vähekaitstud transpordikasutajatele. Laiendamise mõju ennetamiseks tehakse mõningane toetus kättesaadavaks juba 2025. aastal.

Eelarvelised kulukohustused jaotatakse aastasteks osamakseteks, mis jagunevad praeguse ja järgmise mitmeaastase finantsraamistikuga hõlmatud kahele mitmeaastasele perioodile (2025–2027 ja 2028–2032), vastavalt asjaomaste eesmärkide ja sihtide saavutamise indikatiivsele ajakavale, mis on esitatud komisjoni otsuses, millega liikmesriigi kliimameetmete sotsiaalkava heaks kiidetakse.

Rahaeraldisest tehakse liikmesriigile maksed pärast seda, kui liikmesriigi heakskiidetud kliimameetmete sotsiaalkavas esitatud asjaomased eesmärgid ja sihid on saavutatud, ja vastavalt rahaliste vahendite kättesaadavusele. Maksed tehakse rahaeraldise väljamaksmise heakskiitmise otsuse alusel.

Toetatavate meetmete ja investeeringute õigeaegse elluviimise hõlbustamiseks tuleks eesmärkide ja sihtide kavandamisel järgida iga-aastaste eelarveliste kulukohustuste ajakava, mis toetab fondi vahendite kiiret kasutuselevõttu. Lõppmaksed tehakse 2032. aastal, võttes arvesse kõigi eesmärkide ja sihtide saavutamise lõpptähtaega.

Igale liikmesriigile fondist makstav maksimaalne toetus arvutatakse vastavalt määruse I lisas esitatud valemile. Iga liikmesriigi osa fondi rahastamispaketist ja sellele vastav summa on esitatud II lisas. Iga liikmesriik võib esitada oma kava rakendamiseks maksetaotluse talle ette nähtud maksimaalse rahaeraldise ulatuses.

Iga liikmesriigi maksimaalse rahaeraldise puhul võetakse arvesse käesoleva määruse artikli 9 lõikes 3 osutatud haldustoetuskulusid. Asjaomased summad arvatakse individuaalsetest rahaeraldistest maha proportsionaalselt.

Liikmesriigid peaksid rahastama vähemalt 50 % oma kliimameetmete sotsiaalkava kogukuludest. Nad peavad selleks kasutama osa oma oodatavast tulust, mis saadakse hoonete ja maanteetranspordi lisamisest HKSi direktiivi kohaldamisalasse, ilma et see piiraks fondi rakendamise alustamist 2025. aastal.

Täpsem teave eelarvemõju ning vajalike inim- ja haldusressursside kohta on esitatud käesolevale ettepanekule lisatud finantsselgituses.

5. MUU TEAVE

- **Rakenduskavad ning järelevalve, hindamise ja aruandluse kord**

Fondi rakendamise tulemuslikkuse jälgimiseks luuakse fondist maksete taotlemise ja tegemise süsteem.

Liikmesriigid peaksid välja töötama oma kliimameetmete sotsiaalkavad, milles määratakse kindlaks rahastatavad meetmed ja investeeringud, nende eeldatavad kulud ning nende

saavutamisel järgitavad eesmärgid ja sihid. Komisjon hindab neid kavasid ja võib need heaks kiita alles pärast positiivset hinnangut, mille andmisel lähtutakse kava asjakohasusest, tulemuslikkusest, tõhususest ja sidususest. Rahaeraldisest tehakse väljamaksed pärast asjaomase liikmesriigiga kokku lepitud ja komisjoni rakendusotsusega siduvaks muudetud eesmärkide ja sihtide saavutamist. Kavade esitamise ja edusammudest teatamise ajakava ühildatakse lõimitud riiklike energia- ja kliimakavade ajakohastamisega energialiidu ja kliimameetmete juhtimist käsitleva määruse alusel.

Liikmesriigid võivad üks või kaks korda aastas esitada fondist toetuse saamiseks taotluse, millele tuleks lisada tõendid saavutatud asjakohaste eesmärkide ja sihtide kohta. Liikmesriigid peaksid oma kliimameetmete sotsiaalkavade alusel võetud meetmete ja tehtud investeeringute rakendamisel tehtud edusammudest komisjonile teatama aruandes, mis esitatakse iga kahe aasta järel energialiidu ja kliimameetmete juhtimist käsitleva määruse alusel ning mis käsitleb riikliku energia- ja kliimakava rakendamise edenemist.

Fondi tulemuslikkuse, tõhususe, asjakohasuse ja sidususe kontrollimiseks viiakse läbi hindamine ja järelhindamine. Vajaduse korral teeb komisjon hindamise tulemusel ettepaneku määruse läbivaatamiseks.

- **Ettepaneku sätete üksikasjalik selgitus**

Aastateks 2025–2032 luuakse kliimameetmete sotsiaalfond eesmärgiga leevendada sotsiaalset mõju, mis tuleneb heitkogustega kauplemise laiendamisest hoonesektorile ja maanteetranspordisektorile (artikkel 1). Fondist tuleks võimaldada liikmesriikidele rahalisi vahendeid, et maksta ajutist sissetulekutoetust ning toetada meetmeid ja investeeringuid, mille eesmärk on vähendada sõltuvust fossiilkütustest, suurendades hoonete energiatõhusust, vähendades hoonete kütmise ja jahutamise CO_2 heidet, sealhulgas taastuvatest energiaallikatest toodetud energia integreerimise kaudu, ning tagades parema juurdepääsu heiteta ja vähese heitega liikuvusele ja transpordile, seeläbi toetades vähekaitstud leibkondi, vähekaitstud mikroettevõtjaid ja vähekaitstud transpordikasutajaid.

Iga liikmesriik peaks koostama oma kliimameetmete sotsiaalkava (artikkel 3). Kava tuleb esitada koos riikliku energia- ja kliimakava ajakohastatud versiooniga energialiidu ja kliimameetmete juhtimist käsitlevas määruses ette nähtud menetluse ja ajakava kohaselt, kusjuures ametlik esitamine on ette nähtud 2024. aasta juuni lõpuks. Määruses sätestatakse kliimameetmete sotsiaalkava sisu (artikkel 4) ning loetletakse rahastamiskõlblikud (artikkel 6) ja rahastamiskõlbmatud (artikkel 7) meetmed. Fondist tuleks toetada tegevust, mis on täielikult kooskõlas liidu kliima- ja keskkonnaalaste standardite ja prioriteetidega ning olulise kahju ärahoidmise põhimõttega Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2020/852[24] artikli 17 tähenduses (artikkel 5).

Fondi rahastamispakett aastateks 2025–2027 on 23,7 miljardit eurot ja 2028.–2032. aastaks 48,5 miljardit eurot (artikkel 9), mis vastab põhimõtteliselt 25 %-le oodatavast tulust, mis saadakse hoonete ja maanteetranspordi heitkogustega kauplemise raames saastekvootide müügist enampakkumisel. Fondi rahalised vahendid jaotatakse vastavalt artiklile 13 ning I ja II lisale. Liikmesriigid peaksid rahastama vähemalt 50 % oma kava hinnangulistest kogukuludest. Selleks peaksid nad muu hulgas kasutama kahe uue sektori heitkogustega kauplemise raames saastekvootide enampakkumisel müügist saadud tulu (artikkel 14).

[24] Euroopa Parlamendi ja nõukogu 18. juuni 2020. aasta määrus (EL) 2020/852, millega kehtestatakse kestlike investeeringute hõlbustamise raamistik ja muudetakse määrust (EL) 2019/2088 (ELT L 198, 22.6.2020, lk 13).

Komisjon hindab liikmesriikide kavade asjakohasust, tulemuslikkust, tõhusust ja sidusust (artikkel 15). Positiivse hinnangu korral võtab komisjon vastu rakendusotsuse (artikkel 16). Vastasel juhul võib ta kliimameetmete sotsiaalkava tagasi lükata, millisel juhul võib asjaomane liikmesriik esitada kava ajakohastatud versiooni.

Rakendusetapis võivad liikmesriigid taotleda oma kliimameetmete sotsiaalkava põhjendatud muutmist, kui kavas kindlaks määratud eesmärgid ja sihid ei ole objektiivsete asjaolude tõttu kas osaliselt või täielikult enam saavutatavad (artikkel 17). Liikmesriigid peaksid hindama oma kliimameetmete sotsiaalkavade asjakohasust, võttes arvesse hoonesektori ja maanteetranspordisektori heitkogustega kauplemise tegelikku mõju.

Kliimameetmete sotsiaalkavale antud positiivse hinnangu põhjal sõlmib komisjon asjaomase liikmesriigiga lepingu (artikkel 18), milles sätestatakse individuaalne juriidiline kohustus Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL, Euratom) 2018/1046[25] („finantsmäärus“) tähenduses.

Fondist tehakse liikmesriikidele rahaeraldiste maksed pärast kliimameetmete sotsiaalkavas kindlaks määratud asjakohaste kokkulepitud eesmärkide ja sihtide saavutamist. Maksete tegemise ja peatamise ning rahaeraldisi käsitlevate lepingute lõpetamise kohta kehtestatakse konkreetsed eeskirjad (artikkel 19).

Määrus sisaldab vajalikke sätteid, et tagada fondi rakendamisel liidu finantshuvide kaitse (artikkel 20).

Määrus sisaldab konkreetseid sätteid, mille eesmärk on tagada tugev koordineerimis-, teavitamis- ja järelevalvesüsteem (artiklid 21, 22 ja 23). Komisjon sätestab delegeeritud õigusaktides ühised näitajad edusammude kohta aru andmiseks ning järelevalveks ja hindamiseks.

Fondi tulemuslikkuse, tõhususe, asjakohasuse ja sidususe kontrollimiseks viiakse läbi hindamine. Hinnatakse ka fondi rahastamispaketi mahtu, võttes arvesse ELi HKSi direktiivi alusel hoonete ja maanteetranspordi heitkogustega kauplemise süsteemi raames saastekvootide enampakkumisel müügist saadud tulu. Vajaduse korral teeb komisjon hindamise tulemusel ettepaneku määruse läbivaatamiseks (artikkel 24).

Tagamaks, et fondi kasutatakse ainult juhul, kui hoonete ja maanteetranspordi heitkogustega kauplemise süsteemi tulemuslikult rakendatakse, hakatakse määrust kohaldama alates kuupäevast, mil liikmesriigid peavad võtma üle ELi HKSi direktiivi hoonete ja maanteetranspordi osas (artikkel 26). Lisaks saavad liikmesriigid taotleda fondist makseid alles uue heitkogustega kauplemise raames korraldatavate enampakkumiste algusele eelneval aastal (artikli 18 lõige 1).

[25] Euroopa Parlamendi ja nõukogu 18. juuli 2018. aasta määrus (EL, Euratom) 2018/1046, mis käsitleb liidu üldeelarve suhtes kohaldatavaid finantsreegleid ja millega muudetakse määrusi (EL) nr 1296/2013, (EL) nr 1301/2013, (EL) nr 1303/2013, (EL) nr 1304/2013, (EL) nr 1309/2013, (EL) nr 1316/2013, (EL) nr 223/2014 ja (EL) nr 283/2014 ja otsust nr 541/2014/EL ning tunnistatakse kehtetuks määrus (EL, Euratom) nr 966/2012 (ELT L 193, 30.7.2018, lk 1).

2021/0206 (COD)

Ettepanek:

EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU MÄÄRUS,

millega luuakse kliimameetmete sotsiaalfond

EUROOPA PARLAMENT JA EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 91 lõike 1 punkti d, artikli 192 lõiget 1 ja artikli 194 lõike 1 punkti c,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut,

olles edastanud seadusandliku akti eelnõu liikmesriikide parlamentidele,

võttes arvesse Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamust[26],

võttes arvesse Regioonide Komitee arvamust[27],

toimides seadusandliku tavamenetluse kohaselt

ning arvestades järgmist:

(1) Liit ja selle liikmesriigid on osalised 2015. aasta detsembris ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni alusel sõlmitud ja 2016. aasta novembris jõustunud Pariisi kokkuleppes (edaspidi „Pariisi kliimakokkulepe“)[28]. Kõnealuse kokkuleppe kohaselt on nad kohustatud hoidma maailma keskmise temperatuuri tõusu industriaalühiskonna eelse tasemega võrreldes oluliselt alla 2 °C ning tegema jõupingutusi, et piirata temperatuuri tõus 1,5 °C-ga võrreldes industriaalühiskonna eelse tasemega.

(2) Komisjoni teatises „Euroopa roheline kokkulepe“[29] on esitatud uus majanduskasvu strateegia, mille eesmärk on muuta liit kestlikuks, õiglasemaks ja jõukamaks ühiskonnaks, millel on nüüdisaegne, ressursitõhus ja konkurentsivõimeline majandus, kus 2050. aastaks ei ole enam kasvuhoonegaaside netoheidet ja kus majanduskasv on ressursikasutusest lahutatud. Samuti on komisjon teinud ettepaneku kaitsta, säilitada ja suurendada liidu looduskapitali ning kaitsta kodanike tervist ja heaolu keskkonnaga seotud riskide ja mõjude eest. Peale selle leiab komisjon, et üleminek peaks olema õiglane ja kaasav, nii et kedagi ei jäetaks kõrvale.

(3) Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses (EL) 2021/1119[30] on sätestatud eesmärk saavutada 2050. aastaks kogu majandust hõlmav kliimaneutraalsus. Kõnealuse määrusega on kehtestatud liidu siduv kohustus vähendada kasvuhoonegaaside heidet. 2030. aastaks peaks liit vähendama oma kasvuhoonegaaside heidet, arvestatuna pärast

---

26 ELT C […], […], lk […].

27 ELT C […], […], lk […].

28 Kliimamuutusi käsitlev Pariisi kokkulepe (ELT L 282, 19.10.2016, lk 4).

29 COM(2019) 640 final.

30 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 30. juuni 2021. aasta määrus (EL) 2021/1119, millega kehtestatakse kliimaneutraalsuse saavutamise raamistik ning muudetakse määruseid (EÜ) nr 401/2009 ja (EL) 2018/1999 (Euroopa kliimamäärus) (ELT L 243, 9.7.2021, lk 1).

neeldajates sidumise mahaarvamist, vähemalt 55 % võrreldes 1990. aasta tasemega. Selle eesmärgi saavutamisse peaksid oma panuse andma kõik majandussektorid.

(4) 11. detsembril 2020 kiitis Euroopa Ülemkogu selle eesmärgi heaks, rõhutades samas õigluse ja solidaarsuse kaalutluste tähtsust ning seda, et kedagi ei tohi jätta kõrvale. 25. mail 2021 kinnitas Euroopa Ülemkogu oma järeldusi veel kord ja kutsus komisjoni üles kiiresti esitama õigusaktide paketi koos põhjaliku analüüsiga liikmesriikide tasandil avalduva keskkonna-, majandusliku ja sotsiaalse mõju kohta.

(5) Euroopa sotsiaalõiguste samba 20. põhimõte näeb ette, et „igaühel on õigus saada juurdepääs kvaliteetsetele esmatähtsatele teenustele, sealhulgas vesi, kanalisatsioon, energia, transport, finantsteenused ja digitaalne kommunikatsioon. Toetatakse sellistele teenustele juurdepääsu nende inimeste puhul, kes seda vajavad.“

(6) 8. mai 2021. aasta Porto deklaratsioonis kinnitati taas Euroopa Ülemkogu lubadust teha tööd sotsiaalse Euroopa nimel ning kindlat kavatsust jätkata Euroopa sotsiaalõiguste samba rakendamise süvendamist ELi ja liikmesriikide tasandil, võttes nõuetekohaselt arvesse vastavaid pädevusi ning subsidiaarsuse ja proportsionaalsuse põhimõtteid.

(7) Kliimaneutraalsuse saavutamise kohustuse täitmiseks on läbi vaadatud ja muudetud liidu kliima- ja energiaalaseid õigusakte, et kiirendada kasvuhoonegaaside heite vähendamist.

(8) Nendel muudatustel on erinevatele majandussektoritele, kodanikele ja liikmesriikidele erinev majanduslik ja sotsiaalne mõju. Hoonete ja maanteetranspordi kasvuhoonegaaside heitkoguste lisamine Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2003/87/EÜ[31] kohaldamisalasse peaks andma täiendava majandusliku stiimuli investeerida fossiilkütuste tarbimise vähendamisse ja seeläbi kiirendada kasvuhoonegaaside heite vähendamist. Koos muude meetmetega peaks see keskpikas ja pikas perspektiivis vähendama hoonete ja maanteetranspordiga seotud kulusid ning pakkuma uusi võimalusi töökohtade loomiseks ja investeeringute tegemiseks.

(9) Investeeringute rahastamiseks on aga vaja vahendeid. Lisaks kasvavad enne nende investeeringute tegemist tõenäoliselt leibkondade ja transpordikasutajate kulutused küttele, jahutusele, toiduvalmistamisele ja maanteetranspordile, sest kütusetarnijad, kelle suhtes kohaldatakse hoonete ja maanteetranspordi heitkogustega kauplemise kohustusi, kannavad CO_2 heite kulud üle tarbijatele.

(10) Fossiilkütuste hinnatõus võib ebaproportsionaalselt mõjutada vähekaitstud leibkondi, vähekaitstud mikroettevõtjaid ja vähekaitstud transpordikasutajaid, kelle sissetulekust energiale ja transpordile kuluv osa on suurem, kellel teatavates piirkondades puudub juurdepääs alternatiivsetele taskukohastele liikuvus- ja transpordilahendustele ning kellel ei pruugi olla vajalikku finantssuutlikkust fossiilkütuste tarbimise vähendamisse investeerimiseks.

(11) Seetõttu tuleks osa tulust, mis saadakse hoonesektori ja maanteetranspordisektori lisamisest direktiivi 2003/87/EÜ kohaldamisalasse, kasutada sellest tuleneva sotsiaalse mõju leevendamiseks, et üleminek oleks õiglane ja kaasav, jätmata kedagi kõrvale.

(12) Energiaostuvõimetuse praeguse taseme tõttu on see väga oluline. Energiaostuvõimetus on olukord, kus leibkonnal ei ole võimalik kasutada selliseid olulisi energiateenuseid

[31] Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. oktoobri 2003. aasta direktiiv 2003/87/EÜ, millega luuakse liidus kasvuhoonegaaside saastekvootidega kauplemise süsteem (ELT L 275, 25.10.2003, lk 32).

nagu küte või temperatuuri tõusu korral jahutus. 2018. aastal teatas ligikaudu 34 miljonit eurooplast, et neil ei ole võimalik lubada endale piisavalt sooja kodu, ning 2019. aastal korraldatud kogu ELi hõlmavas uuringus väitis 6,9 % liidu elanikkonnast, et ei saa oma kodu piisavalt kütta[32]. Energiaostuvõimetuse vaatluskeskuse hinnangul mõjutab energiaostuvõimetus Euroopa Liidus enam kui 50 miljonit leibkonda. Energiaostuvõimetus on seega liidus märkimisväärne probleem. Kui sotsiaalsete tariifide või otsese sissetulekutoetusega võib energiaostuvõimetutele leibkondadele kiiret abi pakkuda, siis püsivaid lahendusi saab tagada üksnes sihtotstarbeliste struktuurimeetmete, eelkõige energiaalase renoveerimise kaudu.

(13) Seetõttu tuleks luua kliimameetmete sotsiaalfond (edaspidi „fond“), et pakkuda liikmesriikidele rahalisi vahendeid, toetamaks nende poliitikat hoonete ja maanteetranspordi heitkogustega kauplemisest vähekaitstud leibkondadele, vähekaitstud mikroettevõtjatele ja vähekaitstud transpordikasutajatele tuleneva sotsiaalse mõju leevendamiseks. See tuleks saavutada eelkõige ajutise sissetulekutoetuse ning meetmete ja investeeringute abil, mille eesmärk on vähendada sõltuvust fossiilkütustest, suurendades hoonete energiatõhusust, vähendades hoonete kütmise ja jahutamise CO_2 heidet, sealhulgas taastuvatest energiaallikatest toodetud energia integreerimise kaudu, ning tagades parema juurdepääsu heiteta ja vähese heitega liikuvusele ja transpordile, seeläbi toetades vähekaitstud leibkondi, vähekaitstud mikroettevõtjaid ja vähekaitstud transpordikasutajaid.

(14) Selleks peaks iga liikmesriik esitama komisjonile kliimameetmete sotsiaalkava (edaspidi „kava“). Neil kavadel peaks olema kaks eesmärki. Esiteks tuleks nende kaudu anda vähekaitstud leibkondadele, vähekaitstud mikroettevõtjatele ja vähekaitstud transpordikasutajatele vajalikud vahendid, et rahastada ja teha investeeringuid energiatõhususse, kütte ja jahutuse CO_2 heite vähendamisse ning heiteta ja vähese heitega sõidukitesse ja liikuvusse. Teiseks tuleks nende abil leevendada fossiilkütuste hinnatõusu mõju kõige vähem kaitstud isikutele ning seeläbi ennetada energiaostuvõimetust ja liikuvusvaesust üleminekuperioodil, kuni need investeeringud on tehtud. Kavad peaksid sisaldama investeerimiskomponenti, millega edendatakse pikaajalist lahendust fossiilkütustest sõltuvuse vähendamiseks, ning nendega võiks ette näha muud meetmed, sealhulgas ajutise otsese sissetulekutoetuse, et lühemas perspektiivis leevendada negatiivset mõju sissetulekutele.

(15) Liikmesriikidel on piirkondliku tasandi asutustega konsulteerides parimad võimalused töötada välja ja rakendada kavasid, mis on kohandatud ja suunatud kohalikele, piirkondlikele ja riiklikele oludele, nagu olemasolevad poliitikameetmed asjaomastes valdkondades ja muude asjakohaste ELi rahaliste vahendite kavandatud kasutamine. Sel viisil saab kõige paremini võtta arvesse erinevaid olukordi, kohalike ja piirkondlike omavalitsuste eriteadmisi, teadusuuringuid ja innovatsiooni, töösuhteid ja sotsiaaldialoogi struktuure ning riiklikke traditsioone, et tagada vähekaitstud isikutele võimaldatava toetuse tulemuslikkus ja tõhusus.

(16) Selleks et üleminek kliimaneutraalsusele oleks õiglane, on oluline tagada, et meetmed ja investeeringud on suunatud eelkõige energiaostuvõimetutele või vähekaitstud leibkondadele ning vähekaitstud mikroettevõtjatele ja vähekaitstud transpordikasutajatele. Kasvuhoonegaaside heite vähendamist edendavad toetusmeetmed peaksid aitama liikmesriikidel vähendada sotsiaalset mõju, mis tuleneb heitkogustega kauplemise laiendamisest hoonesektorile ja maanteetranspordisektorile.

[32] 2018. aasta andmed. Eurostat, sissetulekuid ja elamistingimusi käsitlev ELi statistika [ilc_mdes01].

(17) Kuni ilmneb nende investeeringute mõju kulude ja heitkoguste vähenemisele, aitaks õiglasele üleminekule kaasa kõige vähem kaitstud isikutele makstav sihipärane otsene sissetulekutoetus. Seda toetust tuleks käsitada eluaseme- ja transpordisektori CO_2 heite vähendamisega kaasneva ajutise meetmena. See meede ei saa olla alaline, kuna see ei kõrvalda energiaostuvõimetuse ja liikuvusvaesuse algpõhjuseid. Selline toetus peaks hõlmama üksnes otsest mõju, mis tuleneb hoonete ja maanteetranspordi lisamisest direktiivi 2003/87/EÜ kohaldamisalasse, mitte elektri- või küttekulusid, mis on seotud elektri- ja soojusenergia tootmise kuulumisega kõnealuse direktiivi kohaldamisalasse. Sellise otsese sissetulekutoetuse saamise õigus peaks olema ajaliselt piiratud.

(18) Võttes arvesse vajadust võidelda kliimamuutuste vastu kooskõlas Pariisi kliimakokkuleppest tulenevate kohustustega ja kohustust saavutada ÜRO kestliku arengu eesmärgid, peaksid käesoleva määruse kohased meetmed aitama saavutada eesmärki kasutada 30 % 2021.–2027. aasta mitmeaastase finantsraamistiku kuludest kliimaeesmärkide süvalaiendamiseks ning eesmärki suunata 2026. ja 2027. aastal 10 % eelarvelistest kulutustest elurikkuse eesmärkidele, võttes samal ajal arvesse kliimaeesmärkide ja elurikkuse eesmärkide senist kattuvust. Seetõttu tuleks fondi kulude eristamiseks kasutada Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/1060[33] II lisas sätestatud metoodikat. Fondist tuleks toetada tegevust, mis on täielikult kooskõlas liidu kliima- ja keskkonnaalaste standardite ja prioriteetidega ning olulise kahju ärahoidmise põhimõttega Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2020/852[34] artikli 17 tähenduses. Kavadesse tuleks lisada ainult sellele tingimusele vastavad meetmed ja investeeringud. Otseseid sissetulekutoetusi tuleks üldjuhul pidada keskkonnaeesmärkidele ebaolulise ettenähtava mõjuga meetmeteks ja seega olulise kahju ärahoidmise põhimõttega kooskõlas olevateks. Komisjon kavatseb esitada liikmesriikidele aegsasti enne kavade koostamist tehnilised suunised. Suunistes selgitatakse, kuidas tagada meetmete ja investeeringute kooskõla olulise kahju ärahoidmise põhimõttega määruse (EL) 2020/852 artikli 17 tähenduses. Lisaks kavatseb komisjon 2021. aastal esitada ettepaneku nõukogu soovituse kohta, mis käsitleb rohepöördega kaasnevate sotsiaalsete küsimuste lahendamise viise.

(19) CO_2 hinnastamine mõjutab eriti suurel määral naisi, kes esindavad 85 % üksikvanemaga peredest. Üksikvanemaga perekondi iseloomustab eriti suur laste vaesuse risk. Kavade ettevalmistamise ja rakendamise käigus tuleks arvesse võtta ja edendada soolist võrdõiguslikkust ja võrdseid võimalusi kõigile ning nende eesmärkide süvalaiendamist, samuti puuetega inimeste juurdepääsuga seotud küsimusi, tagamaks, et kedagi ei jäeta kõrvale.

(20) Iga liikmesriik peaks esitama oma kava koos oma lõimitud riikliku energia- ja kliimakava ajakohastatud versiooniga, mis esitatakse vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2018/1999[35] artiklile 14. Kavas tuleks välja tuua rahastatavad

---

33 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 24. juuni 2021. aasta määrus (EL) 2021/1060, millega kehtestatakse ühissätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfond+, Ühtekuuluvusfondi, Õiglase Ülemineku Fondi ja Euroopa Merendus-, Kalandus- ja Vesiviljelusfondi kohta ning nende ja Varjupaiga-, Rände- ja Integratsioonifondi, Sisejulgeolekufondi ning piirihalduse ja viisapoliitika rahastu suhtes kohaldatavad finantsreeglid (ELT L 231, 30.6.2021, lk 159).

34 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 18. juuni 2020. aasta määrus (EL) 2020/852, millega kehtestatakse kestlike investeeringute hõlbustamise raamistik ja muudetakse määrust (EL) 2019/2088 (ELT L 198, 22.6.2020, lk 13).

35 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. detsembri 2018. aasta määrus (EL) 2018/1999, milles käsitletakse energialiidu ja kliimameetmete juhtimist ning millega muudetakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusi (EÜ) nr 663/2009 ja (EÜ) nr 715/2009, Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiive 94/22/EÜ,

meetmed, nende hinnangulised kulud ja riigi osalus. Lisaks tuleks kavas esitada peamised eesmärgid ja sihid, mis võimaldavad hinnata meetmete tulemuslikku rakendamist.

(21) Fond ja kavad peaksid olema kooskõlas ja piiritletud reformidega, mille liikmesriigid on kavandanud, ja kohustustega, mille liikmesriigid on võtnud oma ajakohastatud lõimitud riiklike energia- ja kliimakavade alusel kooskõlas määrusega (EL) 2018/1999, Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi [aaaa/nnn] [ettepanek sõnastada uuesti direktiiv 2012/27/EL energiatõhususe kohta][36] alusel, Euroopa sotsiaalõiguste samba tegevuskava[37] alusel, Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) 2021/1057[38] loodud Euroopa Sotsiaalfond+ (ESF+) raames, Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/1056[39] kohaste õiglase ülemineku kavade alusel ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2010/31/EL[40] kohaste pikaajaliste renoveerimisstrateegiate alusel. Haldustõhususe tagamiseks peaks kliimameetmete sotsiaalkavades sisalduv teave olema asjakohastel juhtudel kooskõlas eespool loetletud õigusaktide ja kavadega.

(22) Liit peaks toetama liikmesriike nende kavade rakendamisel kliimameetmete sotsiaalfondi kaudu antavate rahaliste vahenditega. Kliimameetmete sotsiaalfondist tehtavad maksed peaksid sõltuma kavades esitatud eesmärkide ja sihtide saavutamisest. See võimaldaks tõhusalt arvesse võtta riiklikke olusid ja prioriteete, lihtsustada rahastamist ja hõlbustada selle integreerimist teiste riiklike rahastamisprogrammidega, tagades samal ajal ELi eelarvest tehtavate kulutuste mõju ja eesmärgipärasuse.

(23) Fondi rahastamispakett peaks põhimõtteliselt olema võrdne summaga, mis vastab 25 %-le oodatavast tulust, mis saadakse aastatel 2026–2032 hoonete ja maanteetranspordi lisamisest direktiivi 2003/87/EÜ kohaldamisalasse. Vastavalt nõukogu otsusele (EL, Euratom) 2020/2053[41] peaksid liikmesriigid tegema need tulud liidu eelarve jaoks omavahenditena kättesaadavaks. Liikmesriigid peavad ise rahastama 50 % oma kava kogukuludest. Sel eesmärgil ning seoses investeeringute ja meetmetega, millega kiirendatakse ja leevendatakse vajalikku üleminekut negatiivselt mõjutatud kodanike puhul, peaksid liikmesriigid muu hulgas kasutama oodatavat tulu, mis saadakse direktiivi 2003/87/EÜ kohasest heitkogustega kauplemisest hoonesektoris ja maanteetranspordisektoris.

98/70/EÜ, 2009/31/EÜ, 2009/73/EÜ, 2010/31/EL, 2012/27/EL ja 2013/30/EL ning nõukogu direktiive 2009/119/EÜ ja (EL) 2015/652 ning tunnistatakse kehtetuks Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 525/2013 (ELT L 328, 21.12.2018, lk 1).

36 [Lisada viide]

37 Euroopa Ülemkogu kiitis selle heaks 24. ja 25. juunil 2021.

38 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 24. juuni 2021. aasta määrus (EL) 2021/1057, millega luuakse Euroopa Sotsiaalfond+ (ESF+) ja tunnistatakse kehtetuks määrus (EL) nr 1296/2013 (ELT L 231, 30.6.2021, lk 21).

39 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 24. juuni 2021. aasta määrus (EL) 2021/1056, millega luuakse Õiglase Ülemineku Fond (ELT L 231, 30.6.2021, lk 1).

40 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 19. mai 2010. aasta direktiiv 2010/31/EL hoonete energiatõhususe kohta (ELT L 153, 18.6.2010, lk 13).

41 Nõukogu 14. detsembri 2020. aasta otsus (EL, Euratom) 2020/2053, mis käsitleb Euroopa Liidu omavahendite süsteemi ning millega tunnistatakse kehtetuks otsus 2014/335/EL, Euratom (ELT L 424, 15.12.2020, lk 1).

(24) Fondist tuleks toetada meetmeid, mis järgivad liidupoolse rahastamise täiendavuse põhimõtet. Fondist ei tohiks katta korduvaid riiklikke kulutusi, välja arvatud nõuetekohaselt põhjendatud juhtudel.

(25) Liidu eelarvevahendite tõhusa ja sidusa eraldamise tagamiseks ning usaldusväärse finantsjuhtimise põhimõtte järgimiseks peaksid käesoleva määruse alusel võetavad meetmed olema kooskõlas käimasolevate liidu programmidega ja neid täiendama, seejuures vältides samade kulude topeltrahastamist fondist ja muudest liidu programmidest. Eelkõige peaksid komisjon ja liikmesriik kindlustama protsessi kõigis etappides tulemusliku koordineerimise, et tagada rahastamisallikate kooskõla, sidusus, vastastikune täiendavus ja koostoime. Seepärast peaksid liikmesriigid oma kavades esitama komisjonile asjakohase teabe juba saadava või kavandatud liidupoolse rahastamise kohta. Fondist antav rahaline toetus peaks täiendama muudest liidu programmidest ja instrumentidest antavat toetust. Fondist rahastatavate meetmete ja investeeringute jaoks peaks olema õigus saada raha ka muudest liidu programmidest ja rahastamisvahenditest, tingimusel et toetusega ei kaeta ühte ja sama kulu.

(26) Maksed tuleks teha komisjoni otsuse alusel, millega kiidetakse asjaomasele liikmesriigile väljamakse tegemine heaks. Seetõttu on vaja teha erand Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL, Euratom) 2018/1046[42] artikli 116 lõikest 2, et maksetähtaega saaks hakata arvestama kuupäevast, mil komisjon teavitab asjaomast liikmesriiki kõnealusest otsusest, mitte kuupäevast, mil maksetaotlus saadi.

(27) Selleks et tagada järelevalve ja hindamise läbipaistvad eeskirjad, peaks komisjonil olema õigus võtta kooskõlas Euroopa Liidu toimimise lepingu artikliga 290 vastu õigusakte, millega kehtestatakse ühised näitajad edusammude kohta aru andmiseks ning kavade rakendamise järelevalveks ja hindamiseks. Eriti oluline on, et komisjon korraldaks oma ettevalmistava töö käigus asjakohaseid konsultatsioone, sealhulgas ekspertide tasandil, ja et need konsultatsioonid viidaks läbi kooskõlas 13. aprilli 2016. aasta institutsioonidevahelises parema õigusloome kokkuleppes sätestatud põhimõtetega. Selleks et tagada võrdne osalemine delegeeritud õigusaktide ettevalmistamises, saavad Euroopa Parlament ja nõukogu kõik dokumendid liikmesriikide ekspertidega samal ajal ning nende ekspertidel on pidev juurdepääs komisjoni eksperdirühmade koosolekutele, millel arutatakse delegeeritud õigusaktide ettevalmistamist.

(28) Fondi tuleks rakendada usaldusväärse finantsjuhtimise põhimõtte kohaselt, mis hõlmab pettuste, sh maksupettuste, maksudest kõrvalehoidumise, korruptsiooni ja huvide konfliktide tulemuslikku vältimist ja selle eest vastutusele võtmist.

(29) Usaldusväärse finantsjuhtimise tagamiseks nii, et samal ajal järgitakse fondi tulemuspõhist olemust, tuleks sätestada erieeskirjad, mis reguleerivad eelarvelisi kulukohustusi, makseid, maksete peatamist, rahaliste vahendite tagasinõudmist ja rahalise toetusega seotud lepingute lõpetamist. Liikmesriigid peaksid võtma asjakohaseid meetmeid tagamaks, et fondist toetatavate meetmete jaoks eraldatud vahendeid kasutatakse kooskõlas liidus ja liikmesriikides kohaldatava õigusega. Liikmesriigid peavad tagama, et asjakohastel juhtudel antakse sellist toetust kooskõlas

[42] Euroopa Parlamendi ja nõukogu 18. juuli 2018. aasta määrus (EL, Euratom) 2018/1046, mis käsitleb liidu üldeelarve suhtes kohaldatavaid finantsreegleid ja millega muudetakse määrusi (EL) nr 1296/2013, (EL) nr 1301/2013, (EL) nr 1303/2013, (EL) nr 1304/2013, (EL) nr 1309/2013, (EL) nr 1316/2013, (EL) nr 223/2014 ja (EL) nr 283/2014 ja otsust nr 541/2014/EL ning tunnistatakse kehtetuks määrus (EL, Euratom) nr 966/2012 (ELT L 193, 30.7.2018, lk 1).

ELi riigiabi eeskirjadega. Eelkõige peaksid nad tagama pettuste, korruptsiooni ja huvide konfliktide ärahoidmise, avastamise ja kõrvaldamise ning fondist ja muudest liidu programmidest topeltrahastamise vältimise. Rahalise toetuse maksete peatamine ja rahalise toetusega seotud lepingute lõpetamine, samuti rahaeraldise vähendamine ja tagasinõudmine peaks olema võimalik juhul, kui asjaomane liikmesriik ei ole kava rahuldaval viisil rakendanud või kui seoses fondist toetatavate meetmetega esineb tõsiseid eeskirjade eiramisi, s.t pettusi, korruptsiooni või huvide konflikte, või kui rahalist toetust käsitlevaid lepinguid on oluliselt rikutud. Tuleks kehtestada asjakohane ärakuulamismenetlus selle tagamiseks, et kui komisjon teeb otsuse maksete peatamise, makstud summade tagasinõudmise või rahalist toetust käsitlevate lepingute lõpetamise kohta, on liikmesriikidel õigus esitada oma märkused.

(30) Komisjon peaks tagama liidu finantshuvide tulemusliku kaitsmise. Ehkki esmane kohustus tagada fondi rakendamine kooskõlas liidus ja liikmesriikides kohaldatava õigusega lasub liikmesriikidel, peaks komisjonil olema õigus saada liikmesriikidelt seoses sellega piisav kindlus. Selleks peaksid liikmesriigid tagama fondi rakendamisel tulemusliku ja tõhusa sisekontrollisüsteemi toimimise ning nõudma tagasi alusetult makstud või väärkasutatud summad. Sellega seoses peaks liikmesriikidel olema võimalik tugineda oma tavapärastele riiklikele eelarve haldamise süsteemidele. Liikmesriigid peaksid koguma, salvestama ja elektroonilises süsteemis säilitama standarditud kategooriatesse kuuluvaid andmeid ja teavet, mis võimaldavad seoses fondist toetatavate meetmetega hoida ära, avastada ja kõrvaldada selliseid tõsiseid eeskirjade eiramisi nagu pettused, korruptsioon ja huvide konfliktid. Komisjon peaks tegema kättesaadavaks teabe- ja järelevalvesüsteemi, sealhulgas ühtse andmekaeve- ja riskihindamisvahendi, et nimetatud andmetele ja teabele juurde pääseda ja neid analüüsida, pidades silmas selle kohustuslikku rakendamist liikmesriikide poolt.

(31) Komisjonil, Euroopa Pettustevastasel Ametil (OLAF), kontrollikojal ja vajaduse korral Euroopa Prokuratuuril peaks olema võimalik kasutada kõnealust teabe- ja järelevalvesüsteemi oma pädevuse ja õiguste piires.

(32) Liikmesriikidel ja komisjonil peaks olema lubatud töödelda isikuandmeid ainult siis, kui see on vajalik selleks, et tagada fondi toel rakendatavate meetmetega seoses eelarve täitmisele heakskiidu andmine, auditeerimine ja kontrollimine, teavitamine, teabevahetus ja rahaliste vahendite kasutamise avalikustamine. Isikuandmeid tuleks töödelda kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) 2016/679[43] või Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) 2018/1725,[44] olenevalt sellest, kumb on kohaldatav.

(33) Vastavalt määrusele (EL, Euratom) 2018/1046, Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusele (EL, Euratom) nr 883/2013[45] ning nõukogu määrustele (EÜ, Euratom)

---

43 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 27. aprilli 2016. aasta määrus (EL) 2016/679 füüsiliste isikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ja selliste andmete vaba liikumise ning direktiivi 95/46/EÜ kehtetuks tunnistamise kohta (isikuandmete kaitse üldmäärus) (ELT L 119, 4.5.2016, lk 1).

44 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. oktoobri 2018. aasta määrus (EL) 2018/1725, mis käsitleb füüsiliste isikute kaitset isikuandmete töötlemisel liidu institutsioonides, organites ja asutustes ning isikuandmete vaba liikumist, ning millega tunnistatakse kehtetuks määrus (EÜ) nr 45/2001 ja otsus nr 1247/2002/EÜ (ELT L 295, 21.11.2018, lk 39).

45 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. septembri 2013. aasta määrus (EL, Euratom) nr 883/2013, mis käsitleb Euroopa Pettustevastase Ameti (OLAF) juurdlusi ning millega tunnistatakse kehtetuks Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EÜ) nr 1073/1999 ja nõukogu määrus (Euratom) nr 1074/1999 (ELT L 248, 18.9.2013, lk 1).

nr 2988/95,[46] (Euratom, EÜ) nr 2185/96[47] ja (EL) 2017/1939[48] tuleb liidu finantshuve kaitsta proportsionaalsete meetmetega, sealhulgas meetmetega, mis hõlmavad pettuste, korruptsiooni ja huvide konfliktide ärahoidmist, avastamist, kõrvaldamist ja uurimist ning asjakohasel juhul halduskaristuste määramist. Euroopa Pettustevastasel Ametil (OLAF) on vastavalt määrustele (Euratom, EÜ) nr 2185/96 ja (EL, Euratom) nr 883/2013 õigus korraldada haldusjuurdlusi, sealhulgas kohapealseid kontrolle ja inspekteerimisi, et teha kindlaks, kas on esinenud pettust, korruptsiooni, huvide konflikte või muud liidu finantshuve kahjustavat ebaseaduslikku tegevust. Euroopa Prokuratuuril on määruse (EL) 2017/1939 kohaselt õigus uurida pettusi, korruptsiooni, huvide konflikte ja muid kuritegusid, mis mõjutavad liidu finantshuve, ning esitada nendega seoses süüdistusi, nagu on sätestatud Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivis (EL) 2017/1371[49]. Vastavalt määrusele (EL, Euratom) 2018/1046 peab iga isik või üksus, kes saab liidu eelarvest rahalisi vahendeid, tegema liidu finantshuvide kaitsel täielikult koostööd, andma komisjonile, OLAFile, kontrollikojale ja määruse (EL) 2017/1939 kohaselt tõhustatud koostöös osalevate liikmesriikide puhul Euroopa Prokuratuurile vajalikud õigused ja juurdepääsu ning tagama, et liidu eelarvest antud rahaliste vahendite rakendamisse kaasatud kolmandad isikud annavad samaväärsed õigused.

(34) Käesoleva määruse suhtes kohaldatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu poolt Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 322 kohaselt vastu võetud horisontaalseid finantseeskirju. Need eeskirjad on sätestatud määruses (EL, Euratom) 2018/1046 ja nendega on muu hulgas määratud kindlaks eelarve koostamise ja täitmise kord toetuste, hangete, auhindade ja kaudse eelarve täitmise korral ning nähtud ette finantsjuhtimises osalejate vastutuse kontrollimine. Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 322 kohaselt vastu võetud eeskirjad sisaldavad liidu eelarve kaitsmiseks ka üldist tingimuslikkuse korda,

---

46 Nõukogu 18. detsembri 1995. aasta määrus (EÜ, Euratom) nr 2988/95 Euroopa ühenduste finantshuvide kaitse kohta (EÜT L 312, 23.12.1995, lk 1).

47 Nõukogu 11. novembri 1996. aasta määrus (Euratom, EÜ) nr 2185/96, mis käsitleb komisjoni tehtavat kohapealset kontrolli ja inspekteerimist, et kaitsta Euroopa ühenduste finantshuve pettuste ja igasuguse muu eeskirjade eiramiste eest (EÜT L 292, 15.11.1996, lk 2).

48 Nõukogu 12. oktoobri 2017. aasta määrus (EL) 2017/1939, millega rakendatakse tõhustatud koostööd Euroopa Prokuratuuri asutamisel (ELT L 283, 31.10.2017, lk 1).

49 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 5. juuli 2017. aasta direktiiv (EL) 2017/1371, mis käsitleb võitlust liidu finantshuve kahjustavate pettuste vastu kriminaalõiguse abil (ELT L 198, 28.7.2017, lk 29).

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA MÄÄRUSE:

I PEATÜKK
ÜLDSÄTTED

Artikkel 1

Reguleerimisese, kohaldamisala ja eesmärgid

Luuakse kliimameetmete sotsiaalfond (edaspidi „fond“).

Fondist toetatakse liikmesriike nende kliimameetmete sotsiaalkavades (edaspidi „kavad“) sisalduvate meetmete ja investeeringute rahastamisel.

Fondist toetatavatest meetmetest ja investeeringutest peavad saama kasu vähekaitstud leibkonnad, mikroettevõtjad ja transpordikasutajad, keda hoonetest ja maanteetranspordist tulenevate kasvuhoonegaaside heite lisamine direktiivi 2003/87/EÜ kohaldamisalasse eriti mõjutab, eelkõige energiaostuvõimetud leibkonnad ja kodanikud, kellel puudub alternatiiv erasõidukile ühistranspordi näol (äärealadel ja maapiirkondades).

Fondi üldeesmärk on aidata saavutada kliimaneutraalsust, leevendades sotsiaalset mõju, mida avaldab hoonetest ja maanteetranspordist tulenevate kasvuhoonegaaside heite lisamine direktiivi 2003/87/EÜ kohaldamisalasse. Fondi erieesmärk on toetada vähekaitstud leibkondi, vähekaitstud mikroettevõtjaid ja vähekaitstud transpordikasutajaid ajutise otsese sissetulekutoetusega ning meetmete ja investeeringute kaudu, mille eesmärk on suurendada hoonete energiatõhusust, vähendada hoonete kütmise ja jahutamise CO_2 heidet, sealhulgas integreerida taastuvatest energiaallikatest toodetud energia, ning tagada parem juurdepääs heiteta ja vähese heitega liikuvusele ja transpordile.

Artikkel 2

Mõisted

Käesolevas määruses kasutatakse järgmisi mõisteid:

(1) „hoonete renoveerimine“ – hoonete igat liiki renoveerimine, mis on seotud energiaga, sealhulgas hoone välispiirete, st seinte, katuse ja põranda isolatsioon, akende väljavahetamine, kütte-, jahutus- ja toiduvalmistusseadmete väljavahetamine ning kohapeal taastuvatest energiaallikatest energia tootmise seadmete paigaldamine;

(2) „energiaostuvõimetus“ – energiaostuvõimetus, nagu see on määratletud Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi (EL) [aaaa/nnn][50] artikli 2 punktis [49];

(3) „kava hinnanguline kogukulu“ – esitatud kavaga hõlmatud meetmete ja investeeringute hinnanguline kogukulu;

(4) „rahaeraldis“ – fondist antav tagastamatu rahaline toetus, mida on võimalik liikmesriigile eraldada või mis on juba eraldatud;

(5) „leibkond“ – tavaleibkond, nagu see on määratletud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2019/1700[51] artikli 2 punktis 15;

---

50 [Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv (EL) [aaaa/nnn] (ELT C […], […], lk […]).] [Ettepanek uuesti sõnastatud direktiivi 2012/27/EL (milles käsitletakse energiatõhusust) kohta]

(6) „eesmärk“ – kvalitatiivne saavutus, mille alusel mõõdetakse meetme või investeeringu elluviimisel tehtud edusamme;

(7) „siht“ – kvantitatiivne saavutus, mille alusel mõõdetakse meetme või investeeringu elluviimisel tehtud edusamme;

(8) „taastuvatest energiaallikatest toodetud energia“ – taastuvatest mittefossiilsetest allikatest toodetud energia, nagu see on määratletud Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi (EL) 2018/2001[52] artikli 2 teise lõigu punktis 1;

(9) „mikroettevõtja“ – ettevõtja, kellel on vähem kui 10 töötajat ja kelle aastakäive või aastabilanss ei ületa 2 miljonit eurot, arvutatuna vastavalt komisjoni määruse (EL) nr 651/2014[53] I lisa artiklitele 3–6;

(10) „transpordikasutajad“ – leibkonnad ja mikroettevõtjad, kes kasutavad mitmesuguseid transpordi- ja liikuvusvõimalusi;

(11) „vähekaitstud leibkonnad“ – energiaostuvõimetud leibkonnad või sellised leibkonnad, sealhulgas väiksema keskmise sissetulekuga leibkonnad, kellele avaldub märkimisväärselt hinnamõju, mis tuleneb hoonete lisamisest direktiivi 2003/87/EÜ kohaldamisalasse, ja kellel puuduvad võimalused nende kasutuses oleva hoone renoveerimiseks;

(12) „vähekaitstud mikroettevõtjad“ – mikroettevõtjad, kellele avaldub märkimisväärselt hinnamõju, mis tuleneb hoonete lisamisest direktiivi 2003/87/EÜ kohaldamisalasse, ja kellel puuduvad võimalused nende kasutuses oleva hoone renoveerimiseks;

(13) „vähekaitstud transpordikasutajad“ – transpordikasutajad, sealhulgas väiksema keskmise sissetulekuga leibkondadest, kellele avaldub märkimisväärselt hinnamõju, mis tuleneb maanteetranspordi lisamisest direktiivi 2003/87/EÜ kohaldamisalasse, ning kellel puuduvad vahendid heiteta ja vähese heitega sõidukite ostmiseks või alternatiivsetele säästvatele transpordiliikidele, sealhulgas ühistranspordile üleminekuks, eelkõige maapiirkondades ja äärealadel.

II PEATÜKK

KLIIMAMEETMETE SOTSIAALKAVAD

Artikkel 3

Kliimameetmete sotsiaalkavad

1. Iga liikmesriik esitab komisjonile kliimameetmete sotsiaalkava (edaspidi „kava“) koos määruse (EL) 2018/1999 artikli 14 lõikes 2 osutatud lõimitud riikliku energia-

---

[51] Euroopa Parlamendi ja nõukogu 10. oktoobri 2019. aasta määrus (EL) 2019/1700, millega luuakse valimitena kogutud individuaalsetel andmetel põhineva üksikisikuid ja leibkondi käsitleva Euroopa statistika ühtne raamistik ning muudetakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruseid (EÜ) nr 808/2004, (EÜ) nr 452/2008 ja määrust (EÜ) nr 1338/2008 ning tunnistatakse kehtetuks Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EÜ) nr 1177/2003 ja nõukogu määrus (EÜ) nr 577/980 (ELT L 261I, 14.10.2019, lk 1).

[52] Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. detsembri 2018. aasta direktiiv (EL) 2018/2001 taastuvatest energiaallikatest toodetud energia kasutamise edendamise kohta (ELT L 328, 21.12.2018, lk 82).

[53] Komisjoni 17. juuni 2014. aasta määrus (EL) nr 651/2014 aluslepingu artiklite 107 ja 108 kohaldamise kohta, millega teatavat liiki abi tunnistatakse siseturuga kokkusobivaks (ELT L 187, 26.6.2014, lk 1).

ja kliimakava ajakohastatud versiooniga vastavalt kõnealuses artiklis sätestatud menetlusele ja ajakavale. Kava peab sisaldama sidusaid meetmeid ja investeeringuid, millega leevendatakse CO_2 hinnastamise mõju vähekaitstud leibkondadele, vähekaitstud mikroettevõtjatele ja vähekaitstud transpordikasutajatele, et tagada taskukohane küte, jahutus ja liikuvus, täiendades samal ajal liidu kliimaeesmärkide saavutamiseks vajalikke meetmeid ja kiirendades nende rakendamist.

2. Kava võib sisaldada riiklikke meetmeid, millega antakse ajutist otsest sissetulekutoetust vähekaitstud leibkondadele ja vähekaitstud transpordikasutajatest leibkondadele, et vähendada mõju, mida avaldab fossiilkütuste hinnatõus, mis tuleneb hoonete ja maanteetranspordi lisamisest direktiivi 2003/87/EÜ kohaldamisalasse.

3. Kava peab sisaldama riiklikke projekte, mille raames

   (a) rahastatakse meetmeid ja investeeringuid, et suurendada hoonete energiatõhusust, rakendada energiatõhususe parandamise meetmeid, renoveerida hooneid ning vähendada hoonete kütmise ja jahutamise CO_2 heidet, sealhulgas taastuvatest energiaallikatest toodetud energia integreerimise teel;

   (b) rahastatakse meetmeid ja investeeringuid, et suurendada heiteta ja vähese heitega liikuvus- ja transpordiviiside kasutuselevõttu.

Artikkel 4

Kliimameetmete sotsiaalkavade sisu

1. Kliimameetmete sotsiaalkavad peavad sisaldama eeskätt järgmisi elemente:

   (a) artikli 3 kohased konkreetsed meetmed ja investeeringud käesoleva lõike punktis c osutatud mõju vähendamiseks koos selgitusega selle kohta, kuidas need aitavad tõhusalt kaasa artiklis 1 sätestatud eesmärkide saavutamisele liikmesriigi asjaomase poliitika üldises raamistikus;

   (b) konkreetsed kaasnevad meetmed, mis on vajalikud kava meetmete ja investeeringute elluviimiseks ning punktis c osutatud mõju vähendamiseks, samuti teave muudest liidu, rahvusvahelistest, avaliku või erasektori allikatest meetmete ja investeeringute rahastamiseks juba saadud või saadavate vahendite kohta;

   (c) hinnang selle kohta, milline on hinnatõusu tõenäoline mõju leibkondadele, eelkõige energiaostuvõimetuse mõttes, ning mikroettevõtjatele ja transpordikasutajatele, määratledes vähekaitstud leibkonnad, vähekaitstud mikroettevõtjad ja vähekaitstud transpordikasutajad ning hinnates nende arvukust; seda mõju tuleb analüüsida, esitades piisavalt üksikasjaliku piirkondliku jaotuse ning võttes arvesse selliseid aspekte nagu juurdepääs ühistranspordile ja põhiteenustele ning määratledes kõige enam mõjutatud piirkonnad, eelkõige äärealad ja maapiirkonnad;

   (d) kui kavas on ette nähtud artikli 3 lõikes 2 osutatud meetmed, siis kriteeriumid, mille alusel määratakse kindlaks toetusõiguslikud lõplikud vahendite saajad, kõnealuste meetmete kavandatud tähtaeg ning põhjendus kvantitatiivse hinnangu alusel ja kvalitatiivne selgitus selle kohta, kuidas kava meetmed peaksid eeldatavasti vähendama energiaostuvõimetust ja liikuvusvaesust ning

leibkondade, mikroettevõtjate ja transpordikasutajate vähest kaitstust maanteetranspordikütuste ja kütteainete hinnatõusu suhtes;

(e) kavandatavad eesmärgid, sihid ja esialgne ajakava meetmete rakendamiseks ja investeeringute tegemiseks, mis tuleb lõpule viia 31. juuliks 2032;

(f) kava hinnanguline kogukulu koos asjakohase kulude põhjendusega ja selgitustega, kuidas see on kooskõlas kulutõhususe põhimõttega ja vastavuses kava eeldatava mõjuga;

(g) artikli 14 kohaselt arvutatud kavandatav riigi osalus hinnangulise kogukulu katmisel;

(h) selgitus selle kohta, kuidas on kavaga tagatud, et ükski kavas sisalduv investeering ega meede ei kahjusta oluliselt keskkonnaeesmärkide saavutamist määruse (EL) 2020/852 artikli 17 tähenduses; komisjon annab selleks liikmesriikidele tehnilisi suuniseid, mis on seotud fondi kohaldamisalaga; artikli 3 lõikes 2 osutatud meetmete kohta selgitust ei nõuta;

(i) kava, eelkõige kavandatud eesmärkide ja sihtide tõhusa järelevalve ja rakendamise kord asjaomases liikmesriigis, sealhulgas meetmete rakendamise ja investeeringute tegemisega seotud näitajad, mis asjakohasel juhul on Euroopa Liidu Statistikaametis ja Euroopa energiaostuvõimetuse vaatluskeskuses välja töötatud näitajad, nagu on kindlaks määratud energiaostuvõimetust käsitlevas komisjoni soovituses (EL) 2020/1563[54];

(j) kava ettevalmistamiseks ning, kui see on asjakohane, elluviimiseks nende konsultatsioonide kokkuvõte, mis on korraldatud määruse (EL) 2018/1999 artikli 10 ja riigisisese õigusraamistiku kohaselt kohalike ja piirkondlike omavalitsuste, sotsiaalpartnerite, kodanikuühiskonna organisatsioonide, noorteorganisatsioonide ja muude asjakohaste sidusrühmadega, ning selgitus selle kohta, kuidas on sidusrühmade seisukohti kavas arvesse võetud;

(k) selgitus selle kohta, millist süsteemi rakendatakse liikmesriigis fondi kaudu eraldatud vahendite kasutamisel korruptsiooni, pettuste ja huvide konfliktide ärahoidmiseks, avastamiseks ja kõrvaldamiseks ning milline kord on kehtestatud selleks, et vältida topeltrahastamist fondist ja muudest liidu programmidest.

2. Kavad peavad olema kooskõlas kohustustega, mille liikmesriigid on võtnud Euroopa sotsiaalõiguste samba tegevuskava alusel ja määrusega (EL) 2021/1057 loodud Euroopa Sotsiaalfond+ (ESF+) raames, määruse (EL) 2021/1058[55] kohaste ühtekuuluvuspoliitika rakenduskavade alusel, Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/241[56] kohaste taaste- ja vastupidavuskavade alusel, direktiivi 2010/31/EL kohaste pikaajaliste renoveerimisstrateegiate alusel ning määruse (EL) 2018/1999 kohaste ajakohastatud lõimitud riiklike energia- ja kliimakavade alusel, ning liikmesriikide poolt kõnealuste dokumentide alusel esitatud teabega. Samuti

54 ELT L 357, 27.10.2020, lk 35.

55 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 24. juuni 2021. aasta määrus (EL) 2021/1058, mis käsitleb Euroopa Regionaalarengu Fondi ja Ühtekuuluvusfondi (ELT L 231, 30.6.2021, lk 60).

56 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 12. veebruari 2021. aasta määrus (EL) 2021/241, millega luuakse taaste- ja vastupidavusrahastu (ELT L 57, 18.2.2021, lk 17).

peavad need täiendama Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/1056[57] kohaseid õiglase ülemineku kavasid.

3. Liikmesriigid võivad kavade ettevalmistamisel paluda komisjonil korraldada heade tavade vahetamine. Samuti võivad liikmesriigid taotleda tehnilist abi ELENA vahendi raames, mis loodi komisjoni ja Euroopa Investeerimispanga vahel 2009. aastal sõlmitud kokkuleppega, või Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) 2021/240[58] loodud tehnilise toe instrumendist.

III PEATÜKK

FONDIST KLIIMAMEETMETE SOTSIAALKAVADE RAKENDAMISEKS ANTAV TOETUS

Artikkel 5

Fondi ja rahastamiskõlblikkust reguleerivad põhimõtted

1. Fondist antakse liikmesriikidele rahalist toetust nende kavades esitatud meetmete ja investeeringute rahastamiseks.

2. Toetuse maksmise tingimus on kavades esitatud meetmete ja investeeringutega seotud eesmärkide ja sihtide saavutamine. Need eesmärgid ja sihid peavad olema kooskõlas liidu kliimaeesmärkidega ning hõlmama eelkõige järgmist:

   (a) energiatõhusus;

   (b) hoonete renoveerimine;

   (c) heiteta ja vähese heitega liikuvus ja transport;

   (d) kasvuhoonegaaside heite vähendamine;

   (e) vähekaitstud leibkondade, eelkõige energiaostuvõimetute leibkondade ning vähekaitstud mikroettevõtjate ja vähekaitstud transpordikasutajate arvu vähendamine, sealhulgas äärealadel ja maapiirkondades.

3. Fondist toetatakse üksnes meetmeid ja investeeringuid, mis vastavad määruse (EL) 2020/852 artiklis 17 osutatud põhimõttele, mille kohaselt ei tohi need oluliselt kahjustada keskkonnaeesmärkide saavutamist.

Artikkel 6

Meetmed ja investeeringud, mida kliimameetmete sotsiaalkava hinnanguline kogukulu võib hõlmata

1. Liikmesriigid võivad kava hinnangulise kogukulu hulka arvata selliste meetmete kulud, millega antakse ajutist otsest sissetulekutoetust vähekaitstud leibkondadele ja vähekaitstud transpordikasutajatest leibkondadele, et nad suudaksid toime tulla maanteetranspordi ja kütteaine hindade tõusuga. Selline toetus väheneb aja jooksul

[57] Euroopa Parlamendi ja nõukogu 24. juuni 2021. aasta määrus (EL) 2021/1056, millega luuakse Õiglase Ülemineku Fond (ELT L 231, 30.6.2021, lk 1).

[58] Euroopa Parlamendi ja nõukogu 10. veebruari 2021. aasta määrus (EL) 2021/240, millega luuakse tehnilise toe instrument (ELT L 57, 18.2.2021, lk 1).

ning piirdub hoonetest ja maanteetranspordist pärit heitkogustega kauplemise otsese mõjuga. Sellise otsese sissetulekutoetuse saamise õigus lõpeb artikli 4 lõike 1 punkti d kohaselt määratud tähtajaks.

2. Liikmesriigid võivad kava hinnangulise kogukulu hulka arvata järgmiste meetmete ja investeeringute kulud, tingimusel et nendest saavad peamiselt kasu vähekaitstud leibkonnad, vähekaitstud mikroettevõtjad või vähekaitstud transpordikasutajad ning nende eesmärk on:

   (a) toetada hoonete renoveerimist, eelkõige nende isikute puhul, kelle kasutuses on halvimate tõhususnäitajatega hooned, sealhulgas rahalise toetuse või maksustiimulite kaudu, nagu renoveerimiskulude mahaarvatavus üürist, sõltumata sellest, kes on hoone omanik;

   (b) aidata kaasa hoonete kütmise ja jahutamise ning hoonetes toiduvalmistamise CO_2 heite vähendamisele, sealhulgas nende tegevuste elektrifitseerimisele ning taastuvatest energiaallikatest toodetud energia integreerimisele, mis aitab energiat säästa;

   (c) toetada avaliku ja erasektori üksusi taskukohaste energiatõhusate renoveerimislahenduste ja asjakohaste rahastamisvahendite väljatöötamisel ja pakkumisel kooskõlas fondi sotsiaalsete eesmärkidega;

   (d) tagada võimalused heiteta ja vähese heitega sõidukite ja jalgrataste kasutamiseks, sealhulgas rahaline toetus või maksusoodustused nende ostmiseks, samuti asjakohase avaliku ja erasektori taristu rajamiseks, sealhulgas laadimiseks ja tankimiseks; vähese heitega sõidukitega seotud toetuse puhul tuleb esitada toetuse järkjärgulise vähendamise ajakava;

   (e) tagada ühistranspordi tasuta kasutamise võimalus või kohandatud tariifid ühistranspordi kasutamise eest ning edendada säästvat nõudetransporti ja jagatud liikuvusteenuseid;

   (f) toetada avaliku ja erasektori üksusi taskukohaste heiteta ja vähese heitega liikuvus- ja transporditeenuste arendamisel ja pakkumisel ning atraktiivsete aktiivse liikuvuse võimaluste kasutuselevõttu maapiirkondades, saartel, mägipiirkondades, äärealadel ja vähem ligipääsetavates piirkondades või vähem arenenud piirkondades või territooriumidel, sealhulgas vähem arenenud linnalähedastes piirkondades.

Artikkel 7

Kliimameetmete sotsiaalkava hinnangulisest kogukulust välja jäetavad meetmed

1. Fondist ei toetata ning kava hinnanguline kogukulu ei või hõlmata meetmeid, mis seisnevad käesoleva määruse artikli 3 lõike 2 kohases otseses sissetulekutoetuses leibkondadele, kes juba saavad kasu:

   (a) riiklikust sekkumisest direktiivi 2003/87/EÜ IVa peatükiga hõlmatud kütuste hindadesse;

   (b) riiklikust sekkumisest gaasitarnete hinnakujundusse vastavalt direktiivi 2009/73/EÜ artikli 3 lõikele 3.

2. Kui liikmesriik tõendab oma kavas, et lõikes 1 osutatud riiklik sekkumine ei korva täielikult hinnatõusu, mis tuleneb hoonesektori ja maanteetranspordisektori

lisamisest direktiivi 2003/87/EÜ kohaldamisalasse, võib otsese sissetulekutoetuse lisada hinnangulise kogukulu hulka täielikult korvamata hinnatõusu ulatuses.

Artikkel 8

Kasu edasikandumine leibkondadele, mikroettevõtjatele ja transpordikasutajatele

Liikmesriik võib hinnangulise kogukulu hulka arvata rahalise toetuse, mida antakse muudele avaliku või erasektori üksustele kui vähekaitstud leibkonnad, vähekaitstud mikroettevõtjad ja vähekaitstud transpordikasutajad, kui need üksused võtavad meetmeid ja teevad investeeringuid, millest saavad lõppkokkuvõttes kasu vähekaitstud leibkonnad, vähekaitstud mikroettevõtjad ja vähekaitstud transpordikasutajad.

Liikmesriigid näevad ette vajalikud õiguslikud ja lepingulised kaitsemeetmed tagamaks, et kogu kasu kandub edasi leibkondadele, mikroettevõtjatele ja transpordikasutajatele.

Artikkel 9

Eelarve

1. Rahastamispakett fondi rakendamiseks aastatel 2025–2027 on 23 700 000 000 eurot jooksevhindades.
2. Rahastamispakett fondi rakendamiseks aastatel 2028–2032 on 48 500 000 000 eurot jooksevhindades, sõltuvalt ELi toimimise lepingu artiklis 312 osutatud kohaldatava mitmeaastase finantsraamistiku iga-aastaste piirmäärade raames kättesaadavatest summadest.
3. Lõigetes 1 ja 2 osutatud summadest võib katta ka fondi haldamiseks ja selle eesmärkide saavutamiseks vajaliku ettevalmistava ning järelevalve-, kontrolli-, auditi- ja hindamistegevuse kulusid, sealhulgas eelkõige kulutusi uuringutele, ekspertide kohtumistele, sidusrühmadega konsulteerimisele, teavituse ja teabevahetuse meetmetele, sealhulgas kaasavale teavitustegevusele, ning liidu poliitiliste prioriteetide tutvustamisele niivõrd, kuivõrd need on seotud käesoleva määruse eesmärkidega, samuti kulutusi teabe töötlemiseks ja vahetamiseks vajalikele infotehnoloogiavõrkudele ning infotehnoloogiavahenditele ning kõiki muid tehnilise ja haldusabi kulusid, mis komisjonil fondi haldamisel tekivad. Samuti võib katta kulusid, mis on seotud sellise toetava tegevusega nagu projektide kvaliteedi kontroll ja seire kohapeal, ning rahastamiskõlblike meetmete hindamisel ja rakendamisel korraldatava kogemusnõustamise ja ekspertidepoolse nõustamise kulusid.

Artikkel 10

Eelarve jagatud täitmise alla kuuluvatest programmidest eraldatavad summad ja vahendite kasutamine

1. Eelarve jagatud täitmise raames liikmesriikidele eraldatud vahendeid võib nende taotlusel kanda üle fondile vastavalt määruse (EL) 2021/1060 asjakohastes sätetes kindlaks määratud tingimustele. Komisjon haldab neid vahendeid otse kooskõlas

määruse (EL, Euratom) 2018/1046 artikli 62 lõike 1 esimese lõigu punktiga a. Neid vahendeid kasutatakse üksnes asjaomase liikmesriigi huvides.

2. Liikmesriigid võivad kliimameetmete sotsiaalfondist toetatavate meetmete ja investeeringute elluviimise teha ülesandeks määrusega (EL) 2021/1057 loodud Euroopa Sotsiaalfond+ (ESF+) ja määruse (EL) 2021/1058 kohaste ühtekuuluvuspoliitika rakenduskavade korraldusasutustele, kui see on asjakohane, pidades silmas koostoimet kõnealuste liidu fondidega, ja kooskõlas kliimameetmete sotsiaalfondi eesmärkidega. Liikmesriigid teatavad oma vastavast kavatsusest oma kavades.

3. Liikmesriik võib lisada oma kavasse hinnangulise kogukulu osana maksed tehnilise lisatoe jaoks vastavalt määruse (EL) 2021/240 artiklile 7 ja rahalise panuse liikmesriigi osa jaoks vastavalt määruse (EL) 2021/523 asjakohastele sätetele. Need kulud ei tohi ületada 4 % kava jaoks ette nähtud kogueraldisest ning kavas esitatud asjakohased meetmed peavad vastama käesoleva määruse nõuetele.

Artikkel 11

Rakendamine

Fondi rakendab komisjon eelarve otsese täitmise korras kooskõlas ELi toimimise lepingu artikli 322 kohaselt vastu võetud eeskirjadega, eelkõige Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL, Euratom) 2018/1046 ning määrusega (EL, Euratom) 2020/2092[59].

Artikkel 12

Täiendavus ja lisarahastamine

1. Fondist antav toetus täiendab muudest liidu fondidest, programmidest ja rahastamisvahenditest antavat toetust. Fondist toetatavad meetmed ja investeeringud võivad saada toetust muudest liidu fondidest, programmidest ja rahastamisvahenditest tingimusel, et selline toetus ei kata samu kulusid.

2. Fondist antav toetus on täiendav ega või asendada korduvaid riiklikke eelarvekulusid.

Artikkel 13

Maksimaalne rahaeraldis

1. Igale liikmesriigile võimaldatav maksimaalne rahaeraldis arvutatakse vastavalt I ja II lisale.

2. Iga liikmesriik võib esitada oma kava rakendamiseks maksetaotluse talle ette nähtud maksimaalse rahaeraldise ulatuses.

Artikkel 14

[59] Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. detsembri 2020. aasta määrus (EL, Euratom) 2020/2092, mis käsitleb üldist tingimuslikkuse korda liidu eelarve kaitsmiseks (ELT L 433I, 22.12.2020, lk 1).

Liikmesriigi osalus hinnangulise kogukulu rahastamises

1. Liikmesriik rahastab vähemalt 50 % oma kava hinnangulisest kogukulust.

2. Liikmesriik kasutab selleks muu hulgas tulu, mis on saadud direktiivi 2003/87/EÜ IVa peatüki kohasest lubatud heitkoguse ühikute enampakkumisest.

Artikkel 15

Komisjoni hinnang

1. Komisjon hindab kava ja, kui see on asjakohane, siis artikli 17 kohaselt liikmesriigi poolt esitatud kava muudatust, et kontrollida vastavust käesoleva määruse sätetele. Kava hindamisel teeb komisjon liikmesriigiga tihedat koostööd. Komisjon võib esitada tähelepanekuid ja küsida lisateavet. Liikmesriik esitab nõutud lisateabe ja võib kava vajaduse korral, sealhulgas ka pärast kava esitamist muuta. Liikmesriik ja komisjon võivad vajaduse korral kokku leppida, et hindamise tähtaega pikendatakse mõistliku aja võrra.

2. Komisjon hindab kava asjakohasust, tulemuslikkust, tõhusust ja sidusust järgmiselt.

   (a) Asjakohasuse hindamisel võtab komisjon arvesse järgmisi kriteeriume:

      i) kas kavaga leevendatakse asjaomase liikmesriigi vähekaitstud leibkondadele, eelkõige energiaostuvõimetutele leibkondadele, ning vähekaitstud mikroettevõtjatele ja vähekaitstud transpordikasutajatele avalduvat sotsiaalset mõju ja probleeme, mis tulenevad hoonete ja maanteetranspordi heitkogustega kauplemise süsteemi loomisest vastavalt direktiivi 2003/87/EÜ IVa peatükile, võttes nõuetekohaselt arvesse probleeme, mis on määratletud komisjoni hinnangutes asjaomase liikmesriigi lõimitud riikliku energia- ja kliimakava ajakohastatud versioonile ja sellega seoses tehtud edusammudele määruse (EL) 2018/1999 artikli 9 lõike 3 ning artiklite 13 ja 29 alusel, samuti soovitustes, mille komisjon on liikmesriigile andnud määruse (EL) 2018/1999 artikli 34 alusel seoses pikaajalise eesmärgiga saavutada liidus 2050. aastaks kliimaneutraalsus. Seejuures võetakse arvesse liikmesriigi konkreetseid probleeme ja talle võimaldatavat rahaeraldist;

      ii) kas kavaga tagatakse eeldatavasti, et ükski kavas sisalduv meede ega investeering ei kahjusta oluliselt keskkonnaeesmärkide saavutamist määruse (EL) 2020/852 artikli 17 tähenduses;

      iii) kas kava sisaldab meetmeid ja investeeringuid, mis aitavad kaasa rohepöördele, sealhulgas sellest tulenevate probleemide lahendamisele, ning eelkõige liidu 2030. aasta kliima- ja energiaeesmärkide ning liikuvusstrateegia 2030. aasta vahe-eesmärkide saavutamisele.

   (b) Tulemuslikkuse hindamisel võtab komisjon arvesse järgmisi kriteeriume:

      i) kas kaval on selles käsitletud probleemidele ning eelkõige vähekaitstud leibkondadele, eriti energiaostuvõimetutele leibkondadele, vähekaitstud mikroettevõtjatele ja vähekaitstud transpordikasutajatele selles liikmesriigis eeldatavasti püsiv mõju;

ii) kas asjaomase liikmesriigi pakutud tegevuskord, sealhulgas kavandatud ajakava, eesmärgid ja sihid ning nendega seotud näitajad, tagavad eeldatavasti kava tõhusa seire ja rakendamise;

iii) kas asjaomase liikmesriigi kavandatud meetmed ja investeeringud on järjepidevad ning vastavad direktiivi [aaaa/nnn] [ettepanek sõnastada uuesti direktiiv 2012/27/EL], Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi (EL) 2018/2001, Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2014/94/EL,[60] Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi (EL) 2019/1161 ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2010/31/EL nõuetele.

(c) Tõhususe hindamisel võtab komisjon arvesse järgmisi kriteeriume:

i) kas põhjendused, mille liikmesriik on kava hinnangulise kogukulu summa kohta esitanud, on mõistlikud ja usutavad, kooskõlas kulutõhususe põhimõttega ja vastavuses riigis eeldatava keskkonna- ja sotsiaalmõjuga;

ii) kas asjaomase liikmesriigi kavandatud tegevuskord, sealhulgas tegevuskord, mille eesmärk on vältida topeltrahastamist fondist ja muudest liidu programmidest, tagab fondist eraldatud vahendite kasutamisel eeldatavasti korruptsiooni, pettuste ja huvide konfliktide ärahoidmise, avastamise ja kõrvaldamise;

iii) kas liikmesriigi kavandatud eesmärgid ja sihid on fondi kohaldamisala ja eesmärke ning rahastamiskõlblikke meetmeid silmas pidades tõhusad.

(d) Sidususe hindamisel võtab komisjon arvesse seda, kas kava sisaldab meetmeid ja investeeringuid, mis kujutavad endast sidusat tegevust.

Artikkel 16

Komisjoni otsus

1. Komisjon teeb artikli 15 kohase hindamise põhjal rakendusaktiga otsuse liikmesriigi kava kohta kuue kuu jooksul alates kõnealuse kava esitamisest vastavalt käesoleva määruse artikli 3 lõikele 1.

Kui komisjon annab positiivse hinnangu, esitatakse otsuses:

(a) liikmesriigi elluviidavad meetmed ja investeeringud, kava hinnangulise kogukulu summa ning eesmärgid ja sihid;

(b) käesoleva määruse artikli 13 kohaselt võimaldatav liidu rahaeraldis, mis makstakse välja osamaksetena pärast seda, kui liikmesriik on rahuldavalt saavutanud kava rakendamisega seoses kindlaks määratud asjaomased eesmärgid ja sihid, ning mis ajavahemikul 2028–2032 sõltub käesoleva määruse artikli 9 lõikes 2 osutatud summade kättesaadavusest ELi toimimise lepingu artiklis 312 osutatud mitmeaastase finantsraamistiku iga-aastaste piirmäärade raames;

(c) liikmesriigi osalus;

[60] Euroopa Parlamendi ja nõukogu 22. oktoobri 2014. aasta direktiiv 2014/94/EL alternatiivkütuste taristu kasutuselevõtu kohta (ELT L 307, 28.10.2014, lk 1).

(d) järelevalve ja rakendamise kord ja ajakava, sealhulgas asjakohasel juhul meetmed, mis on vajalikud kooskõla tagamiseks käesoleva määruse artikliga 20;

(e) kavandatud eesmärkide ja sihtide saavutamisega seotud asjakohased näitajad;

(f) kord, mille kohaselt antakse komisjonile täielik juurdepääs vajalikele alusandmetele.

2. Lõike 1 punktis b osutatud rahaeraldise summa määratakse kindlaks asjaomase liikmesriigi esitatud ja artikli 15 lõikes 2 sätestatud kriteeriumide põhjal hinnatud kava hinnangulise kogukulu alusel.

Rahaeraldise summa määratakse kindlaks järgmiselt:

(a) kui kava vastab artikli 15 lõikes 2 sätestatud kriteeriumidele rahuldavalt ning paketi hinnanguline kogukulu, millest on maha arvatud liikmesriigi osalus, on liikmesriigi jaoks artikli 13 lõike 1 kohaselt ette nähtud maksimaalse rahaeraldisega võrdne või sellest suurem, on liikmesriigile võimaldatav rahaeraldis võrdne artiklis 9 osutatud maksimaalse rahaeraldise kogusummaga;

(b) kui kava vastab artikli 15 lõikes 2 sätestatud kriteeriumidele rahuldavalt ning paketi hinnanguline kogukulu, millest on maha arvatud liikmesriigi osalus, on väiksem kui liikmesriigi jaoks artikli 13 lõike 1 kohaselt ette nähtud maksimaalne rahaeraldis, on liikmesriigile võimaldatav rahaeraldis võrdne paketi hinnangulise kogukuluga, millest on maha arvatud liikmesriigi osalus;

(c) kui kava vastab artikli 15 lõikes 2 sätestatud kriteeriumidele rahuldavalt, kuid hindamise käigus tehakse kindlaks kontrollisüsteemide puudused, võib komisjon nõuda enne esimest makset täiendavate eesmärkide ja sihtide saavutamist;

(d) kui kava artikli 15 lõikes 2 sätestatud kriteeriumidele rahuldavalt ei vasta, siis liikmesriigile rahaeraldist ei võimaldata.

3. Kui komisjon annab kavale negatiivse hinnangu, esitatakse lõikes 1 osutatud otsuses negatiivse hinnangu põhjused. Asjaomane liikmesriik esitab pärast komisjoni hinnangu arvessevõtmist kava uuesti.

Artikkel 17

Kliimameetmete sotsiaalkavade muutmine

1. Kui objektiivsete asjaolude tõttu, sealhulgas eelkõige tegeliku otsese mõju tõttu, mida avaldab hoonete ja maanteetranspordi heitkogustega kauplemise süsteem, mis on loodud direktiivi 2003/87/EÜ IVa peatüki kohaselt, ei ole liikmesriigil enam võimalik kliimameetmete sotsiaalkava, sealhulgas selle asjaomaseid eesmärke ja sihte, osaliselt või täielikult täita, võib ta esitada komisjonile oma kava muudatuse, et lisada kavasse vajalikud ja nõuetekohaselt põhjendatud muudatused. Liikmesriik võib sellise taotluse ettevalmistamiseks paluda tehnilist tuge.

2. Komisjon hindab muudetud kava kooskõlas artikliga 15.

3. Kui komisjon annab muudetud kavale positiivse hinnangu, võtab ta kooskõlas artikli 16 lõikega 1 kolme kuu jooksul pärast seda, kui liikmesriik on muudetud kava

ametlikult esitanud, rakendusaktiga vastu otsuse, milles põhjendab oma positiivset hinnangut.

4. Kui komisjon annab muudetud kavale negatiivse hinnangu, lükkab ta taotluse tagasi lõikes 3 osutatud ajavahemiku jooksul, olles andnud liikmesriigile võimaluse esitada kolme kuu jooksul alates komisjoni hinnangu teatavakstegemisest oma tähelepanekud.

5. Iga asjaomane liikmesriik hindab 15. märtsiks 2027 oma kava asjakohasust, pidades silmas tegelikku otsest mõju, mida avaldab hoonete ja maanteetranspordi heitkogustega kauplemise süsteem, mis on loodud direktiivi 2003/87/EÜ IVa peatüki kohaselt. Need hinnangud esitatakse komisjonile osana eduaruannetest, mis esitatakse komisjonile iga kahe aasta tagant vastavalt määruse (EL) 2018/1999 artiklile 17.

Artikkel 18

Rahaeraldise sidumine kulukohustustega

1. Kui komisjon on artiklis 16 osutatud otsuse vastu võtnud, sõlmib ta aegsasti asjaomase liikmesriigiga lepingu, millega võetakse määruse (EL, Euratom) 2018/1046 tähenduses individuaalne juriidiline kohustus, mis hõlmab ajavahemikku 2025–2027. Selle lepingu võib sõlmida kõige varem üks aasta enne direktiivi 2003/87/EÜ IVa peatüki kohaste enampakkumiste algust.

2. Ajavahemikku 2028–2032 hõlmav individuaalne juriidiline kohustus võetakse tingimusel, et käesoleva määruse artikli 9 lõikes 2 osutatud summad on kättesaadavad ELi toimimise lepingu artiklis 312 osutatud mitmeaastase finantsraamistiku iga-aastaste piirmäärade raames.

3. Eelarvelised kulukohustused võivad põhineda üldistel kulukohustustel ja asjakohasel juhul võib need jagada mitme aasta jooksul tehtavateks iga-aastasteks osamakseteks.

Artikkel 19

Maksete tegemise, maksete peatamise ja rahaeraldistega seotud lepingute lõpetamise eeskirjad

1. Rahaeraldisest tehakse asjaomasele liikmesriigile käesoleva artikli alusel maksed pärast artikli 16 kohaselt heaks kiidetud kavas esitatud asjakohaste kokkulepitud eesmärkide ja sihtide saavutamist ning rahaliste vahendite olemasolu korral. Kui kõnealused eesmärgid ja sihid on saavutatud, esitab liikmesriik komisjonile rahaeraldisest makse saamiseks nõuetekohaselt põhjendatud taotluse. Liikmesriigid esitavad maksetaotlused komisjonile kord või kaks korda aastas hiljemalt 31. juuliks.

2. Komisjon hindab põhjendamatu viivituseta ja hiljemalt kahe kuu jooksul alates taotluse saamisest, kas artiklis 16 osutatud komisjoni otsuses sätestatud asjaomased eesmärgid ja sihid on saavutatud rahuldavalt. Eesmärkide ja sihtide rahuldava saavutamise korral eeldatakse, et liikmesriik ei ole varem rahuldavalt saavutatud

eesmärkide ja sihtidega seotud meetmeid muutnud. Komisjoni võivad abistada eksperdid.

3. Kui komisjon annab positiivse hinnangu, võtab ta põhjendamatu viivituseta vastu otsuse rahaeraldise väljamaksmise heakskiitmise kohta kooskõlas määrusega (EL, Euratom) 2018/1046.

4. Kui komisjon teeb lõikes 3 osutatud hindamise tulemusel kindlaks, et artiklis 16 osutatud komisjoni otsuses sätestatud eesmärke ja sihte ei ole rahuldavalt saavutatud, peatatakse rahaeraldise väljamaksmine kas osaliselt või täielikult. Liikmesriik võib ühe kuu jooksul alates komisjoni hinnangu teatavakstegemisest esitada oma tähelepanekud.

   Toetuse maksmine taastatakse vaid juhul, kui eesmärgid ja sihid on rahuldavalt saavutatud, nagu on sätestatud artiklis 16 osutatud komisjoni otsuses.

5. Erandina määruse (EL, Euratom) 2018/1046 artikli 116 lõikest 2 hakatakse maksetähtaega arvestama kuupäevast, mil liikmesriiki teavitatakse käesoleva artikli lõike 3 kohasest otsusest rahalise toetuse väljamaksmise lubamise kohta, või kuupäevast, mil teatatakse maksete taastamisest vastavalt käesoleva artikli lõike 4 teisele lõigule.

6. Kui eesmärke ja sihte ei ole rahuldavalt saavutatud kuue kuu jooksul alates maksete peatamisest, vähendab komisjon rahaeraldise summat proportsionaalselt, olles andnud liikmesriigile võimaluse esitada kahe kuu jooksul alates komisjoni järelduste teatavakstegemisest oma tähelepanekud.

7. Kui liikmesriik ei ole 12 kuu jooksul alates artiklis 18 osutatud asjakohaste lepingute sõlmimise kuupäevast ühegi asjaomase eesmärgi ega sihi saavutamisel reaalseid edusamme teinud, lõpetab komisjon artiklis 18 osutatud asjakohased lepingud ning vabastab rahaeraldise summa kulukohustusest. Komisjon teeb otsuse artiklis 18 osutatud lepingute lõpetamise kohta pärast seda, kui on andnud liikmesriigile võimaluse esitada oma tähelepanekud kahe kuu jooksul alates sellest, kui on teinud liikmesriigile teatavaks oma hinnangu reaalsete edusammude puudumise kohta.

Artikkel 20

Liidu finantshuvide kaitsmine

1. Liikmesriigid kui fondist toetuse saajad võtavad fondi rakendamisel liidu finantshuvide kaitsmiseks ning selle tagamiseks, et fondist toetatavate meetmete ja investeeringutega seotud vahendeid kasutatakse kooskõlas kohaldatava liidu ja riigisisese õigusega, kõik asjakohased meetmed, mis puudutavad eelkõige pettuste, korruptsiooni ja huvide konfliktide ärahoidmist, avastamist ja kõrvaldamist. Selleks tagavad liikmesriigid tõhusa ja tulemusliku sisekontrollisüsteemi, mida on üksikasjalikumalt kirjeldatud III lisas, ning alusetult makstud või vääralt kasutatud summade tagasinõudmise. Liikmesriigid võivad tugineda oma tavapärastele riiklikele eelarve haldamise süsteemidele.

2. Artiklis 18 osutatud lepingutes sätestatakse liikmesriikide kohustused:

   (a) korrapäraselt kontrollida, et eraldatud vahendeid on nõuetekohaselt kasutatud kooskõlas kõigi kohaldatavate eeskirjadega ning et kõiki kava kohaseid meetmeid ja investeeringuid on nõuetekohaselt ellu viidud kooskõlas kõigi

kohaldatavate eeskirjadega, eelkõige seoses pettuste, korruptsiooni ja huvide konfliktide ärahoidmise, avastamise ja kõrvaldamisega;

(b) võtta asjakohaseid meetmeid, et hoida ära, avastada ja kõrvaldada pettusi, korruptsiooni ja määruse (EL, Euratom) 2018/1046 artiklis 61 määratletud huvide konflikte, mis mõjutavad liidu finantshuve, ning võtta õiguslikke meetmeid, et nõuda tagasi seadusevastaselt omastatud rahalised vahendid, sealhulgas seoses kava alusel rakendatud mis tahes meetme või investeeringuga;

(c) lisada maksetaotlusele järgmised dokumendid:

i) liidu vahendite haldaja kinnitus selle kohta, et rahalisi vahendeid on kasutatud sihtotstarbeliselt, et koos maksetaotlusega edastatud teave on täielik, täpne ja usaldusväärne ning et kehtestatud kontrollisüsteemid annavad vajaliku kindluse, et rahalisi vahendeid on hallatud kooskõlas kõigi kohaldatavate eeskirjadega, eeskätt eeskirjadega, mis kooskõlas usaldusväärse finantsjuhtimise põhimõttega on kehtestatud huvide konfliktide, pettuse, korruptsiooni ning fondist ja muudest liidu programmidest topeltrahastamise ärahoidmiseks; ning

ii) rahvusvaheliselt tunnustatud auditistandardite kohaselt tehtud auditite kokkuvõte, mis sisaldab teavet nende auditite ulatuse kohta auditiga hõlmatud kulutuste summa ja ajavahemiku mõttes ning tuvastatud puuduste ja võimalike võetud parandusmeetmete analüüsi;

(a) koguda auditeerimiseks ja kontrollimiseks ning kava kohaste meetmete ja investeeringute elluviimisega seotud rahaliste vahendite kasutamise kohta võrreldava teabe esitamiseks järgmisi standarditud kategooriatesse kuuluvaid andmeid, salvestada need andmed ja säilitada neid elektroonilises süsteemis ja tagada neile juurdepääs:

i) rahaliste vahendite lõplike saajate nimed, nende käibemaksukohustuslasena registreerimise numbrid või maksukohustuslasena registreerimise numbrid ja fondi rahaeraldisest saadud summad;

ii) töövõtja(te) ja alltöövõtja(te) nimi (nimed) ja nende käibemaksukohustuslasena registreerimise number (numbrid) või maksukohustuslasena registreerimise number (numbrid), kui lõplik rahaliste vahendite saaja on avaliku sektori hankija vastavalt riigihankeid käsitlevale liidu või siseriiklikule õigusele, ning lepingu(te) maksumus;

iii) rahaliste vahendite saaja või töövõtja Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi (EL) 2015/849[61] artikli 3 punktis 6 sätestatud määratlusele vastava tegelikult kasusaava omaniku (tegelikult kasusaavate omanike) eesnimi (eesnimed), perekonnanimi (perekonnanimed), sünniaeg ja käibemaksukohustuslasena registreerimise number (numbrid) või maksukohustuslasena registreerimise number (numbrid);

[61] Euroopa Parlamendi ja nõukogu 20. mai 2015. aasta direktiiv (EL) 2015/849, mis käsitleb finantssüsteemi rahapesu või terrorismi rahastamise eesmärgil kasutamise tõkestamist ning millega muudetakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL) nr 648/2012 ja tunnistatakse kehtetuks Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2005/60/EÜ ja komisjoni direktiiv 2006/70/EÜ (ELT L 141, 5.6.2015, lk 73).

iv) fondi raames ellu viidud meetmete ja investeeringute loetelu koos nende meetmete ja investeeringute jaoks ette nähtud avaliku sektori toetuse kogusummaga, tuues välja muude liidu eelarvest rahastatavate fondide raames makstud summa;

(b) anda komisjonile, OLAFile, kontrollikojale ja asjakohasel juhul Euroopa Prokuratuurile sõnaselge volitus neile määruse (EL, Euratom) 2018/1046 artikli 129 lõikega 1 ette nähtud õiguste kasutamiseks ning kehtestada kõigile lõplikele vahendite saajatele, kellele makstakse kavas sisalduvate meetmete ja investeeringute elluviimiseks rahalisi vahendeid, ja kõigile muudele nende elluviimises osalevatele isikutele või üksustele kohustus anda komisjonile, OLAFile, kontrollikojale ja asjakohasel juhul Euroopa Prokuratuurile sõnaselge volitus neile määruse (EL, Euratom) 2018/1046 artikli 129 lõikega 1 ette nähtud õiguste kasutamiseks ning kehtestada kõigile väljamakstud vahendite lõplikele saajatele samad kohustused;

(c) säilitada andmeid kooskõlas määruse (EL, Euratom) 2018/1046 artikliga 132.

3. Liikmesriigid ja komisjon töötlevad käesoleva artikli lõike 2 punktis d osutatud isikuandmeid seoses eelarve täitmisele heakskiidu andmise menetlusega, auditi- ja kontrollimenetlustega ning teavitamis-, teabevahetus- ja avalikustamismenetlustega, mis on seotud artiklis 18 osutatud lepingute alusel rahaliste vahendite kasutamisega, ning üksnes nende menetluste kestuse ajal. Isikuandmeid töödeldakse kooskõlas määrusega (EL) 2016/679 või määrusega (EL) 2018/1725, olenevalt sellest, kumb on kohaldatav. Komisjoni eelarve täitmisele heakskiidu andmise menetluse raames kooskõlas ELi toimimise lepingu artikliga 319 antakse fondi kohta aru määruse (EL, Euratom) 2018/1046 artiklis 247 osutatud integreeritud finants- ja vastutusaruannetes ning eraldi iga-aastases haldus- ja tulemusaruandes.

4. Komisjon teeb liikmesriikidele kättesaadavaks integreeritud ja koostalitlusvõimelise teabe- ja järelevalvesüsteemi, mis hõlmab ühtset andmekaeve- ja riskihindamisvahendit, et pääseda juurde vajalikele andmetele ja neid analüüsida. Liikmesriigid kasutavad seda vahendit auditeerimise ja kontrollimise eesmärgil, et vältida topeltrahastamist ning hoida ära, avastada ja kõrvaldada pettusi, korruptsiooni ja huvide konflikte seoses fondist toetatavate meetmete ja investeeringutega. Komisjon, OLAF, kontrollikoda ja asjakohasel juhul Euroopa Prokuratuur võivad seda vahendit kasutada oma pädevuse ja õiguste raames, millele on osutatud käesoleva artikli lõike 2 punktis d.

5. Artiklis 18 osutatud lepingutes nähakse ka ette, et liidu finantshuve kahjustava, liikmesriikide poolt kõrvaldamata jäetud pettuse, korruptsiooni või huvide konflikti esinemise või nimetatud lepingutest tulenevate kohustuste olulise rikkumise korral on komisjonil õigus fondist antavat toetust proportsionaalselt vähendada ning nõuda sisse mis tahes summad, mis tuleb liidu eelarvesse tagasi maksta.

Tagasinõutava ja vähendatava summa suuruse üle otsustamisel järgib komisjon proportsionaalsuse põhimõtet ning võtab arvesse liidu finantshuve kahjustava pettuse, korruptsiooni või huvide konflikti või kohustuste rikkumise raskusastet. Enne vähendamist antakse liikmesriigile võimalus esitada oma märkused.

IV PEATÜKK

VASTASTIKUNE TÄIENDAVUS, JÄRELEVALVE JA HINDAMINE

Artikkel 21

Koordineerimine ja vastastikune täiendavus

Komisjon ja asjaomased liikmesriigid soodustavad oma vastutusaladele vastaval viisil koostoimet ning tagavad tulemusliku koordineerimise fondi ning liidu muude programmide ja rahastamisvahendite, sealhulgas programmi „InvestEU“, tehnilise toe instrumendi, taaste- ja vastupidavusrahastu ja määrusega (EL) 2021/1060 hõlmatud fondide vahel. Sel eesmärgil nad:

(a) tagavad nii kavandamisetapis kui ka rakendamise ajal liidu, riikliku ja asjakohasel juhul piirkondliku tasandi eri vahendite vahel vastastikuse täiendavuse, koostoime, sidususe ja järjepidevuse;

(b) optimeerivad koordineerimismehhanisme, et vältida jõupingutuste kattumist; ning

(c) tagavad tiheda koostöö nende vahel, kes vastutavad liidu, riiklikul ja asjakohasel juhul piirkondlikul tasandil rakendamise ja kontrolli eest, et saavutada fondi eesmärgid.

Artikkel 22
Teave, teavitamine ja avalikustamine

1. Liikmesriigid teevad käesoleva määruse artikli 20 lõike 2 punkti d alapunktides i, ii ja iv osutatud andmed ühtsel veebisaidil ajakohastatuna üldsusele kättesaadavaks, kasutades Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi (EL) 2019/1024[62] artikli 5 lõikes 1 osutatud masinloetavat avatud vormingut ning võimaldades andmeid sorteerida, otsida, neist väljavõtet teha, neid võrrelda ja taaskasutada. Käesoleva määruse artikli 20 lõike 2 punkti d alapunktides i ja ii osutatud teavet ei avaldata määruse (EL, Euratom) 2018/1046 artikli 38 lõikes 3 osutatud juhtudel või kui makstud otsene sissetulekutoetus on väiksem kui 15 000 eurot.

2. Liidu rahaliste vahendite saajad märgivad ära nende vahendite päritolu ja tagavad liidu rahastamise nähtavuse, eriti meetmete ja nende tulemuste tutvustamisel, andes eri sihtrühmadele, sealhulgas meediale ja üldsusele, selle kohta sidusat, tulemuslikku ja proportsionaalset suunatud teavet.

3. Komisjon rakendab fondi, käesoleva määruse kohaselt võetud meetmete ja saavutatud tulemustega seotud teabe- ja teavitamismeetmeid, sealhulgas, kui see on kohane ja selleks on liikmesriigi ametiasutuste nõusolek, ühise teavitustegevuse kaudu koos liikmesriigi ametiasutustega ning Euroopa Parlamendi ja komisjoni esindustega asjaomases liikmesriigis.

Artikkel 23

Rakendamise järelevalve

1. Iga liikmesriik esitab komisjonile iga kahe aasta järel aruande oma kava rakendamise kohta osana oma lõimitud riiklikust energia- ja kliimaalasest eduaruandest vastavalt

[62] Euroopa Parlamendi ja nõukogu 20. juuni 2019. aasta direktiiv (EL) 2019/1024 avaandmete ja avaliku sektori valduses oleva teabe taaskasutamise kohta (ELT L 172, 26.6.2019, lk 56).

määruse (EL) 2018/1999 artiklile 17 ja kooskõlas kõnealuse määruse artikliga 28. Liikmesriik esitab oma eduaruandes:

(a) üksikasjaliku kvantitatiivse teabe energiaostuvõimetute leibkondade arvu kohta;

(b) asjakohasel juhul üksikasjaliku teabe edusammude kohta energiaostuvõimetute leibkondade arvu vähendamise riikliku indikatiivse eesmärgi saavutamisel;

(c) üksikasjaliku teabe kavas sisalduvate meetmete ja investeeringute tulemuste kohta;

(d) määruse (EL) 2018/1999 artiklite 18 ja 24 kohaselt esitatava teabe kasvuhoonegaasidega seotud poliitika, meetmete ja prognooside ning energiaostuvõimetuse kohta;

(e) direktiivi 2010/31/EL kohaste pikaajaliste renoveerimisstrateegiatega seoses esitatava teabe;

(f) 2027. aastal artikli 17 lõikes 5 osutatud hinnangu oma kavale, pidades silmas tegelikku otsest mõju, mida avaldab hoonete ja maanteetranspordi heitkogustega kauplemise süsteem, mis on loodud direktiivi 2003/87/EÜ IVa peatüki kohaselt;

(g) teabe oma kava muudatuste kohta vastavalt artiklile 17.

2. Komisjon jälgib fondi rakendamist ja hindab selle eesmärkide saavutamist. Rakendamise järelevalve peab olema sihipärane ja proportsionaalne fondi raames elluviidava tegevusega.

3. Komisjoni tulemusaruannete süsteem tagab, et meetmete rakendamise ja tulemuste järelevalveks vajalikke andmeid kogutakse tõhusalt, tulemuslikult ja õigeaegselt. Selleks kehtestatakse liidu rahaliste vahendite saajatele proportsionaalsed aruandlusnõuded.

4. Komisjonil on õigus võtta kooskõlas artikliga 25 vastu delegeeritud õigusakte käesoleva määruse täiendamiseks, et sätestada ühised näitajad, mida kasutatakse artiklis 1 sätestatud eesmärkide saavutamisel tehtud edusammudest aru andmiseks ning fondi järelevalveks ja hindamiseks.

V PEATÜKK
LÕPPSÄTTED

Artikkel 24

Fondi hindamine ja läbivaatamine

1. Komisjon esitab 1. juuliks 2028 Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele hindamisaruande fondi rakendamise ja toimimise kohta.

2. Komisjon esitab 31. detsembriks 2033 Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele sõltumatu järelhindamise aruande.

3. Hindamisaruandes hinnatakse eelkõige artiklis 1 sätestatud fondi eesmärkide saavutamist, vahendite kasutamise tõhusust ja liidu lisaväärtust. Aruandes käsitletakse kõigi artiklis 6 sätestatud eesmärkide ja meetmete jätkuvat asjakohasust, võttes arvesse kasvuhoonegaaside heitele avalduvat mõju, mis tuleneb direktiivi 2003/87/EÜ IVa peatüki kohasest hoonete ja maanteetranspordi heitkogustega kauplemise süsteemist ning liikmesriikide poolt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2018/842[63] kohaselt kasvuhoonegaaside heite iga-aastaseks kohustuslikuks vähendamiseks võetud riiklikest meetmetest. Samuti käsitletakse fondi rahastamispaketi jätkuvat asjakohasust, võttes arvesse saastekvootide enampakkumise võimalikku arengut direktiivi 2003/87/EÜ IVa peatüki kohase hoonete ja maanteetranspordi heitkogustega kauplemise süsteemi raames ja muid asjakohaseid kaalutlusi.

4. Vajaduse korral lisatakse hindamisaruandele ettepanek käesoleva määruse muutmiseks.

5. Järelhindamise aruandes antakse fondi kohta üldhinnang ja esitatakse teave fondi mõju kohta.

Artikkel 25

Delegeeritud volituste rakendamine

1. Komisjonile antakse õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte käesolevas artiklis sätestatud tingimustel.

2. Artikli 23 lõikes 4 osutatud õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte antakse komisjonile määramata ajaks.

3. Euroopa Parlament ja nõukogu võivad artikli 23 lõikes 4 osutatud volituste delegeerimise igal ajal tagasi võtta. Tagasivõtmise otsusega lõpetatakse otsuses nimetatud volituste delegeerimine. Otsus jõustub järgmisel päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas* või otsuses nimetatud hilisemal kuupäeval. See ei mõjuta juba jõustunud delegeeritud õigusaktide kehtivust.

4. Enne delegeeritud õigusakti vastuvõtmist konsulteerib komisjon kooskõlas 13. aprilli 2016. aasta institutsioonidevahelises parema õigusloome kokkuleppes sätestatud põhimõtetega iga liikmesriigi määratud ekspertidega.

5. Niipea kui komisjon on delegeeritud õigusakti vastu võtnud, teavitab ta sellest üheaegselt nii Euroopa Parlamenti kui ka nõukogu.

6. Artikli 23 lõike 4 alusel vastu võetud delegeeritud õigusakt jõustub üksnes juhul, kui Euroopa Parlament ega nõukogu ei ole kahe kuu jooksul pärast õigusakti teatavakstegemist Euroopa Parlamendile ja nõukogule esitanud selle suhtes vastuväidet või kui Euroopa Parlament ja nõukogu on enne selle tähtaja möödumist komisjonile teatanud, et nad ei esita vastuväidet. Euroopa Parlamendi või nõukogu algatusel pikendatakse seda tähtaega kahe kuu võrra.

---

63 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 30. mai 2018. aasta määrus (EL) 2018/842, milles käsitletakse liikmesriikide kohustust vähendada kasvuhoonegaaside heidet aastatel 2021–2030, millega panustatakse kliimameetmetesse, et täita Pariisi kokkuleppega võetud kohustused, ning millega muudetakse määrust (EL) nr 525/2013 (ELT L 156, 19.6.2018, lk 26–42).

Artikkel 26

Jõustumine

Käesolev määrus jõustub kahekümnendal päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*.

Seda kohaldatakse alates kuupäevast, mil liikmesriigid jõustavad õigus- ja haldusnormid, mis on vajalikud selleks, et järgida Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi (EL) [aaaa/nnn],[64] millega muudetakse direktiivi 2003/87/EÜ seoses direktiivi 2003/87/EÜ IVa peatükiga.

Käesolev määrus on tervikuna siduv ja vahetult kohaldatav kõikides liikmesriikides.

Brüssel,

Euroopa Parlamendi nimel	*Nõukogu nimel*
president	*eesistuja*

64 [Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv (EL) aaaa/nnn... (ELT...).] [Direktiiv, millega muudetakse direktiivi 2003/87/EÜ]

FINANTSSELGITUS

1. ETTEPANEKU/ALGATUSE RAAMISTIK

1.1. Ettepaneku/algatuse nimetus

1.2. Asjaomased poliitikavaldkonnad

1.3. Ettepanek/algatus käsitleb

1.4. Eesmärgid

1.4.1. Üldeesmärgid

1.4.2. Erieesmärgid

1.4.3. Oodatavad tulemused ja mõju

1.4.4. Tulemusnäitajad

1.5. Ettepaneku/algatuse põhjendused

1.5.1. Lühi- või pikaajalises perspektiivis täidetavad vajadused, sealhulgas algatuse rakendamise üksikasjalik ajakava

1.5.2. ELi meetme lisaväärtus (see võib tuleneda eri teguritest, nagu kooskõlastamisest saadav kasu, õiguskindlus, suurem tõhusus või vastastikune täiendavus). Käesoleva punkti kohaldamisel tähendab „ELi meetme lisaväärtus“ väärtust, mis tuleneb liidu sekkumisest ja lisandub väärtusele, mille liikmesriigid oleksid muidu üksi loonud.

1.5.3. Samalaadsetest kogemustest saadud õppetunnid

1.5.4. Kooskõla mitmeaastase finantsraamistikuga ja võimalik koostoime muude asjaomaste meetmetega

1.5.5. Erinevate kasutada olevate rahastamisvõimaluste, sealhulgas vahendite ümberpaigutamise võimaluste hinnang

1.6. Ettepaneku/algatuse kestus ja finantsmõju

1.7. Ettenähtud eelarve täitmise viisid

2. HALDUSMEETMED

2.1. Järelevalve ja aruandluse eeskirjad

2.2. Haldus- ja kontrollisüsteem(id)

2.2.1. Eelarve täitmise viisi(de), rahastamise rakendamise mehhanismi(de), maksete tegemise korra ja kavandatava kontrollistrateegia selgitus

2.2.2. Teave kindlakstehtud riskide ja nende vähendamiseks kasutusele võetud sisekontrollisüsteemi(de) kohta

2.2.3. Kontrollide kulutõhususe (kontrollikulude suhe hallatavate vahendite väärtusse) hinnang ja põhjendus ning prognoositav veariski tase (maksete tegemise ja sulgemise ajal).

2.3. Pettuse ja eeskirjade eiramise ärahoidmise meetmed

3. ETTEPANEKU/ALGATUSE HINNANGULINE FINANTSMÕJU

3.1. Mitmeaastase finantsraamistiku rubriigid ja kulude eelarveread, millele mõju avaldub

3.2. Ettepaneku hinnanguline finantsmõju assigneeringutele

3.2.1. Hinnanguline mõju tegevusassigneeringutele – ülevaade

3.2.2. Hinnanguline mõju haldusassigneeringutele – ülevaade

3.2.2.1. Hinnanguline personalivajadus

3.2.3. Kooskõla kehtiva mitmeaastase finantsraamistikuga

3.2.4. Kolmandate isikute rahaline osalus

3.3. Hinnanguline mõju tuludele

FINANTSSELGITUS

1. ETTEPANEKU/ALGATUSE RAAMISTIK

1.1. Ettepaneku/algatuse nimetus

Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, millega luuakse kliimameetmete sotsiaalfond

1.2. Asjaomased poliitikavaldkonnad

Keskkond ja kliimameetmed, energiaostuvõimetus, energiatõhususe ja energia säästmise edendamine, säästvate transpordivahendite edendamine

1.3. Ettepanek/algatus käsitleb

☒ **uut meedet**

☐ **uut meedet, mis tuleneb katseprojektist / ettevalmistavast meetmest**[65]

☐ **olemasoleva meetme pikendamist**

☐ **ühe või mitme meetme ümbersuunamist teise või uude meetmesse või ühendamist teise või uue meetmega**

1.4. Eesmärgid

1.4.1. Üldeesmärgid

Fondi üldeesmärk on aidata saavutada kliimaneutraalsust, leevendades sotsiaalset mõju, mida avaldab hoonetest ja maanteetranspordist tulenevate kasvuhoonegaaside heitkoguste lisamine direktiivi 2003/87/EÜ kohaldamisalasse.

1.4.2. Erieesmärgid

Fondi erieesmärk on toetada vähekaitstud leibkondi, vähekaitstud mikroettevõtjaid ja vähekaitstud transpordikasutajaid meetmete ja investeeringute kaudu, millega suurendatakse hoonete energiatõhusust selliste meetmete abil nagu hoonete renoveerimine, vähendatakse hoonete kütmise ja jahutamise CO_2 heidet, sealhulgas taastuvatest energiaallikatest toodetud energia integreerimisega, ning rahastatakse heiteta ja vähese heitega liikuvus- ja transpordiviiside kasutuselevõttu.

1.4.3. Oodatavad tulemused ja mõju

Märkige, milline peaks olema ettepaneku/algatuse oodatav mõju toetusesaajatele/sihtrühmale.

Fond aitab saavutada ELi muudetud üldeesmärki vähendada kasvuhoonegaaside netoheidet 2030. aastaks vähemalt 55 % võrreldes 1990. aastaga, toetades vajalikke investeeringuid ja leevendades kõige vähem kaitstud rühmadele avalduvat sotsiaalset mõju.

Fondist tuleks võimaldada liikmesriikidele rahalisi vahendeid, et toetada nende meetmeid ja investeeringuid, mille eesmärk on hoonete energiatõhususe suurendamine, hoonete renoveerimine ning hoonete kütmise ja jahutamise CO_2 heite vähendamine, sealhulgas taastuvatest energiaallikatest toodetud energia integreerimine, ning heiteta ja vähese heitega liikuvuse ja transpordi rahastamine.

1.4.4. Tulemusnäitajad

[65] Vastavalt finantsmääruse artikli 58 lõike 2 punktile a või b.

Märkige, milliste näitajate abil jälgitakse edusamme ja saavutusi.

Väljundnäitajad
Näitaja nr 1: komisjoni poolt heaks kiidetud kavade arv
Näitaja nr 2: kavadele ette nähtud rahaeraldis kokku
Tulemusnäitajad:
Näitaja nr 3: rakendatud kavade arv
Mõjunäitajad:
Näitaja nr 4: kavades esitatud eesmärkide saavutamine

1.5. Ettepaneku/algatuse põhjendused

1.5.1. Lühi- või pikaajalises perspektiivis täidetavad vajadused, sealhulgas algatuse rakendamise üksikasjalik ajakava

Iga liikmesriik peab täitma määruses sätestatud nõudeid. 1990. aastaga võrreldes kasvuhoonegaaside netoheite 55 %lise vähendamise ajakohastatud eesmärgi poole liikumisel vähendab see sotsiaalset tasakaalustamatust liikmesriikide vahel ja sees, pidades eelkõige silmas hoonete ja maanteetranspordi heitkogustega kauplemist.
Fondi kohaldatakse aastatel 2025–2032.

1.5.2. ELi meetme lisaväärtus (see võib tuleneda eri teguritest, nagu kooskõlastamisest saadav kasu, õiguskindlus, suurem tõhusus või vastastikune täiendavus). Käesoleva punkti kohaldamisel tähendab „ELi meetme lisaväärtus“ väärtust, mis tuleneb liidu sekkumisest ja lisandub väärtusele, mille liikmesriigid oleksid muidu üksi loonud.

ELi tasandi meetme põhjused (*ex ante*)
Kliimamuutused on piiriülene probleem ning ELi meetmed võivad riiklikke meetmeid tulemuslikult täiendada ja tugevdada. ELi 2030. aasta kasvuhoonegaaside vähendamise eesmärgi suurendamine mõjutab paljusid sektoreid kogu ELi majanduses ning seetõttu on kooskõlastatud tegevus ja rahaline toetus ELi tasandil hädavajalik. Vastavalt Euroopa Liidu toimimise lepingu („ELi toimimise leping“) artikli 191 lõikele 1 peab liidu keskkonnapoliitika aitama säilitada, kaitsta ja parandada keskkonna kvaliteeti ning edendada meetmeid rahvusvahelisel tasandil, et tegelda piirkondlike ja ülemaailmsete keskkonnaprobleemidega ja eelkõige võidelda kliimamuutuste vastu. Liidu keskkonnapoliitika seab eesmärgiks kaitstuse kõrge taseme, võttes arvesse liidu eri piirkondade olukorra mitmekesisust.
Lähtudes ELi toimimise lepingu artikli 194 lõike 1 punktist c ja liikmesriikidevahelisest solidaarsusest, peab liidu energiapoliitika eelkõige seadma sihiks edendada energiatõhusust ja energia säästmist ning uute ja taastuvate energiaallikate arendamist.
Samuti tuleb fondi abil leevendada vähekaitstud transpordikasutajate olukorda. Sellest tuleks toetada meetmeid, mis hõlbustavad selliste transpordikasutajate juurdepääsu heiteta ja vähese heitega liikuvusele ja transpordilahendustele, sealhulgas ühistranspordile, seeläbi aidates kaasa ühise transpordipoliitika eesmärkide saavutamisele kooskõlas ELi toimimise lepingu artikli 91 lõike 1 punktiga d.
Fond luuakse selleks, et leevendada hoonete ja maanteetranspordi heitkogustega kauplemisest tulenevat sotsiaalset koormust, toetades liikmesriikide meetmeid ja

investeeringuid, mille eesmärk on hoonete energiatõhususe suurendamine, hoonete renoveerimine ning hoonete kütmise ja jahutamise CO_2 heite vähendamine, sealhulgas taastuvatest energiaallikatest toodetud energia integreerimine, ning heiteta ja vähese heitega liikuvuse ja transpordi rahastamine.

Oodatav tekkiv liidu lisaväärtus (*ex post*)

Fondist antav rahaline toetus jaotatakse õiglaselt, et vähendada sotsiaalset mõju kõige vähem kaitstud ELi kodanike rühmadele kõigis liikmesriikides. Rahalise toetuse saamiseks peavad liikmesriigid koostama sotsiaalkavad, milles tuuakse välja tegevus (meetmed ja investeeringud), mida nad kavatsevad fondi abil rahastada. Liidu eelarvest rahastamisel keskendutakse meetmetele, mille eesmärke ei saa liikmesriigid üksi piisaval määral saavutada (vajalikkuse kriteerium) ning mille puhul liidu sekkumine võib tuua lisaväärtust võrreldes ainult liikmesriikide tegevusega. Liidu tasandi meetmeid on vaja selleks, et koordineerida asjakohast reageerimist hoonesektori ja maanteetranspordisektori heitkogustega kauplemisest tulenevatele sotsiaalsetele probleemidele (mõjususe kriteerium). Liikmesriigid üksi ei suuda seda eesmärki piisaval määral saavutada, samas kui liidu sekkumine võib anda lisaväärtust, kui luuakse vahend liikmesriikide rahaliseks toetamiseks vajalike meetmete ja investeeringute kavandamisel ja rakendamisel.

1.5.3. Samalaadsetest kogemustest saadud õppetunnid

Fondi puhul tuginetakse muu liidupoolse rahastamise rakendamisel saadud kogemustele. Fondi loomisel ja rakendamisel järgitakse taaste- ja vastupidavusrahastu peamisi põhimõtteid.

1.5.4. Kooskõla mitmeaastase finantsraamistikuga ja võimalik koostoime muude asjaomaste meetmetega

Euroopa rohelise kokkuleppe ja Euroopa kliimamääruse kohane kliimaneutraalsuse eesmärk ning rohe- ja digipööre on Euroopa Liidu üks peamisi prioriteete. Pakett „Eesmärk 55“, taasterahastu „Next Generation EU“ ja mitmeaastane finantsraamistik aastateks 2021–2027 hõlbustavad rohe- ja digipööret, mille poole Euroopa püüdleb. Nende poliitikameetmete kombineerimine aitab lahendada COVID-19 pandeemiale järgnenud majanduskriisi ning kiirendada üleminekut keskkonnasäästlikule ja jätkusuutlikule majandusele, sidudes kliimameetmed majanduskasvuga.

Käesolev ettepanek on osa kliima- ja energiapaketist „Eesmärk 55“. Paketi üldeesmärk on viia liidu õigusaktid vastavusse ELi suuremate kliimaeesmärkidega. Kõik paketis sisalduvad algatused on omavahel tihedalt seotud ja igaüks neist sõltub teiste ülesehitusest. Käesolev seadusandlik ettepanek täiendab teisi paketis esitatud ettepanekuid ja on nendega kooskõlas.

Fondi rahastatakse mitmeaastase finantsraamistiku rubriigist 3 „Loodusvarad ja keskkond“ ning aastaeelarve liigenduses teemavaldkonna 9 „Keskkond ja kliimameetmed“ raames.

Kliimameetmete sotsiaalfondi maht peaks põhimõtteliselt vastama 25 %-le oodatavast tulust, mis saadakse maanteetranspordi ja hoonete lisamisest direktiivi 2003/87/EÜ kohaldamisalasse. Komisjon esitab peagi omavahendite otsuse muutmise ettepaneku, mille kohaselt peaksid liikmesriigid tegema selle tulu liidu eelarve jaoks omavahenditena kättesaadavaks.

Fondi toetamiseks tehakse mitmeaastase finantsraamistiku raames kättesaadavaks eespool nimetatud osaga samaväärne summa. Selleks teeb komisjon peagi ettepaneku

mitmeaastase finantsraamistiku sihipäraseks muutmiseks, et suurendada rubriigi 3 „Loodusvarad ja keskkond“ kulukohustuste assigneeringute piirmäära 2025. aastaks 2 176 miljoni euro võrra, 2026. aastaks 9 132 miljoni euro võrra ja 2027. aastaks 8 786 miljoni euro võrra, lähtudes 2018. aasta hindadest.

Kuna kulukohustuste piirmäära kavandatav suurendamine toob kaasa maksevajaduste samaväärse suurenemise, teeb komisjon ettepaneku muuta 2025., 2026. ja 2027. aasta maksete piirmäära samade summade võrra.

Koostoime teiste rahastamisvahenditega on kõige suurem taaste- ja vastupidavusrahastu puhul, mis juba võimaldab liikmesriikidel rahastada energiaostuvõimetuse vähendamise meetmeid. Kuna taaste- ja vastupidavusrahastust liikmesriikidele väljamaksete tegemine lõpeb 2026. aasta lõpuks, täiendaks kliimameetmete sotsiaalfond seda rahastut õigeaegselt ja õiges ulatuses, keskendudes kõige vähem kaitstud isikutele. Ka õiglase ülemineku fondi rakendamine ja eelkõige selle osa taasterahastust „NextGenerationEU“ võimaldatavas rahastamises lõpevad varsti pärast kliimameetmete sotsiaalfondi käivitamist.

1.5.5. Erinevate kasutada olevate rahastamisvõimaluste, sealhulgas vahendite ümberpaigutamise võimaluste hinnang

Fondiga täiendatakse muid liidu programme, eelkõige taaste- ja vastupidavusrahastust rahastatavaid projekte, ja tagatakse koostoime nendega.

Liikmesriikide kliimameetmete sotsiaalkavade alusel antakse fondist tagastamatut rahalist toetust, et kaasrahastada riiklikke kavasid, millega toetatakse väikese sissetulekuga leibkondi peamiselt investeeringutoetuse ja vajaduse korral ajutise sissetulekutoetuse kaudu.

1.6. Ettepaneku/algatuse kestus ja finantsmõju

☒ **Piiratud kestusega**

☐ hõlmab ajavahemikku [PP/KK]AAAA–[PP/KK]AAAA

☒ Finantsmõju kulukohustuste assigneeringutele avaldub ajavahemikul 2025–2032 ja maksete assigneeringutele ajavahemikul 2025–2032.

☐ **Piiramatu kestusega**

☐ Rakendamise käivitumisperiood hõlmab ajavahemikku AAAA–AAAA, millele järgneb täieulatuslik rakendamine.

1.7. Ettenähtud eelarve täitmise viisid[66]

☒ **Eelarve otsene täitmine** komisjoni poolt

☒ oma talituste kaudu, sealhulgas kasutades liidu delegatsioonides töötavat komisjoni personali;

☐ rakendusametite kaudu

☐ **Eelarve jagatud täitmine** koostöös liikmesriikidega

☐ **Eelarve kaudne täitmine**, mille puhul eelarve täitmise ülesanded on delegeeritud:

☐ kolmandatele riikidele või nende määratud asutustele;

☐ rahvusvahelistele organisatsioonidele ja nende allasutustele (nimetage);

☐ Euroopa Investeerimispangale ja Euroopa Investeerimisfondile;

☐ finantsmääruse artiklites 70 ja 71 osutatud asutustele;

☐ avalik-õiguslikele asutustele;

☐ avalikke teenuseid osutavatele eraõiguslikele asutustele, kuivõrd nad esitavad piisavad finantstagatised;

☐ liikmesriigi eraõigusega reguleeritud asutustele, kellele on delegeeritud avaliku ja erasektori partnerluse rakendamine ning kes esitavad piisavad finantstagatised;

☐ isikutele, kellele on delegeeritud Euroopa Liidu lepingu V jaotise kohaste ühise välis- ja julgeolekupoliitika erimeetmete rakendamine ja kes on kindlaks määratud asjaomases alusaktis.

Mitme eelarve täitmise viisi valimise korral esitage üksikasjad rubriigis „Märkused“.

Märkused

Ei	ole	asjakohane

[66] Eelarve täitmise viise koos viidetega finantsmäärusele on selgitatud veebisaidil https://myintracomm.ec.europa.eu/budgweb/ET/man/budgmanag/Pages/budgmanag.aspx

2. HALDUSMEETMED

2.1. Järelevalve ja aruandluse eeskirjad

Märkige sagedus ja tingimused.

Fondi rakendamise tulemuslikkuse jälgimiseks luuakse fondist maksete taotlemise ja tegemise süsteem.

Fondist rahaliste vahendite saamiseks peaksid liikmesriigid välja töötama oma kliimameetmete sotsiaalkavad („kavad“), milles määratakse kindlaks rahastatavad meetmed ja investeeringud. Komisjon hindab neid kavasid ja võib need heaks kiita alles pärast positiivset hinnangut, mille andmisel lähtutakse kava asjakohasusest, tulemuslikkusest, tõhususest ja sidususest. Rahaeraldisest tehakse väljamaksed pärast asjaomase liikmesriigiga kokku lepitud eesmärkide ja sihtide saavutamist. Kavade esitamise ja edusammudest teatamise ajakava ühildatakse määruse (EL) 2018/1999 alusel esitatavate lõimitud riiklike energia- ja kliimakavade ajakohastamisega.

Liikmesriigid võivad kaks korda aastas esitada fondist toetuse saamiseks maksetaotluse, millele tuleks lisada tõendid eesmärkide ja sihtide saavutamisel tehtud edusammude kohta. Liikmesriigid peaksid oma kavade alusel võetud meetmete ja tehtud investeeringute rakendamisel tehtud edusammudest komisjonile teatama aruandes, mis esitatakse iga kahe aasta järel energialiidu ja kliimameetmete juhtimist käsitleva määruse alusel ning mis käsitleb riikliku energia- ja kliimakava rakendamise edenemist.

Fondi tulemuslikkuse, tõhususe, asjakohasuse ja sidususe kontrollimiseks viiakse läbi hindamine ja järelhindamine. Vajaduse korral teeb komisjon hindamise tulemusel ettepaneku määruse läbivaatamiseks.

2.2. Haldus- ja kontrollisüsteem(id)

2.2.1. Eelarve täitmise viisi(de), rahastamise rakendamise mehhanismi(de), maksete tegemise korra ja kavandatava kontrollistrateegia selgitus

Liikmesriikide esitatud kavades sisalduvate meetmete rahastamine, millele lisandub riiklik osalus, on kõige sobivam lahendus. Otsene eelarve täitmine koos tulemuspõhise rahastamisvahendiga tagab kõige paremini kulutõhususe ja viib protsessis osalevad haldusstruktuurid miinimumini, vähendades seega ka keerukust ja halduskulusid.

Fondi rakendamise ajakava peaks olema järgmine.

Alates 2023. aasta keskpaigast võivad liikmesriigid hakata esitama oma esialgseid kavasid fondi kasutamiseks.

2023. aasta lõpus ja 2024. aasta alguses tuleb komisjoni talitustel hakata koostama delegeeritud õigusakte fondiga seotud aruandlusnõuete kohta.

Fondi loomist käsitleva määruse kohaldamise kavandatud alguskuupäev on 30. juuni 2024.

30. juuni 2024 on ka lõpptähtaeg, mil liikmesriigid peavad oma kavad ametlikult komisjonile esitama. Nagu aga eespool mainitud, võivad liikmesriigid hakata kavasid esitama juba 2023. aasta keskel, sest need tuleb esitada samaaegselt juhtimismääruse kohaste riiklike energia- ja kliimakavadega.

Ajavahemikul 30. juunist kuni 31. detsembrini 2024 peab komisjon fondi kasutamise kavasid hindama ja lõpuks võtma nende heakskiitmiseks vastu delegeeritud

õigusaktid. See on tohutu töömaht, võttes arvesse, et me kavandame samasugust süsteemi nagu taaste- ja vastupidavusrahastu/taaste- ja vastupidavuskavade puhul.

Alates 2025. aasta algusest hakkab komisjon sõlmima liikmesriikidega fondi kasutamiseks individuaalseid lepinguid, milles nähakse ette rahalised kohustused seoses fondi raames raha kasutamisega liikmesriikide poolt.

Alates 2025. aasta keskpaigast võivad liikmesriigid hakata fondist väljamakseid taotlema. Liikmesriigid võivad taotleda fondist makseid kaks korda aastas. Maksed tehakse pärast saavutatud eesmärkide ja sihtide hindamist.

2.2.2. Teave kindlakstehtud riskide ja nende vähendamiseks kasutusele võetud sisekontrollisüsteemi(de) kohta

Risk on seotud tulemuslikkuse mõõtmisega (eelnevalt kindlaks määratud sihtide/eesmärkide mittesaavutamine) või eeskirjade tõsise eiramisega.

Nende riskide vähendamiseks võetakse kasutusele järgmised meetmed:

– põhjalik hindamisprotsess enne toetatavatele liikmesriikidele eesmärkide/sihtide saavutamisega seoses rahaliste vahendite väljamaksmist;

– maksete peatamine, rahaliste vahendite tagasinõudmine, lepingu lõpetamine juhul, kui toetatav liikmesriik ei ole eesmärke/sihte saavutanud või kui esineb tõsiseid eeskirjade eiramisi või kui liikmesriigiga sõlmitud lepingus sätestatud kohustusi ei ole täidetud.

Komisjon rakendab fondi otsese eelarve täitmise korras kooskõlas finantsmäärusega.

2.2.3. Kontrollide kulutõhususe (kontrollikulude suhe hallatavate vahendite väärtusse) hinnang ja põhjendus ning prognoositav veariski tase (maksete tegemise ja sulgemise ajal).

Liikmesriikidele eraldatakse raha kuludega sidumata rahastamise vormis.

2.3. Pettuse ja eeskirjade eiramise ärahoidmise meetmed

Nimetage rakendatavad või kavandatud ennetus- ja kaitsemeetmed, nt pettustevastase võitluse strateegias esitatud meetmed.

Määrus sisaldab vajalikke sätteid tagamaks, et fondi rakendamine on kooskõlas liidu finantshuvide kaitsega.

Juhtimistasanditel rakendatakse asjakohaseid sisekontrolliprotsesse, mille eesmärk on anda piisav kindlus järgmiste eesmärkide saavutamise suhtes: tegevuse tulemuslikkus, tõhusus ja säästlikkus; aruandluse usaldusväärsus; vara ja teabe säilimine; raamatupidamisarvestuse aluseks olevate tehingute seaduslikkuse ja korrektsusega seotud riskide asjakohane juhtimine ning pettuse, korruptsiooni, huvide konfliktide, eeskirjade eiramise ning fondist ja muudest liidu programmidest topeltrahastamise ärahoidmine, avastamine ja kõrvaldamine.

3. ETTEPANEKU/ALGATUSE HINNANGULINE FINANTSMÕJU

3.1. Mitmeaastase finantsraamistiku rubriigid ja kulude eelarveread, millele mõju avaldub

Uued eelarveread, mille loomist taotletakse

<u>Järjestage</u> mitmeaastase finantsraamistiku rubriigiti ja iga rubriigi sees eelarveridade kaupa

Mitmeaastase finantsraamistiku rubriik	Eelarverida	Kulu liik	Rahaline osalus			
	Nr	Liigendatud/liigendamata	EFTA riigid	kandidaatriigid	kolmanda riigid	finantsmääruse artikli 21 lõike 2 punkti b tähenduses
3	09 01 04 01 – Kliimameetmete sotsiaalfondi toetuskulud	Liigendamata	EI	EI	EI	EI
3	09 05 01 – Kliimameetmete sotsiaalfond – tegevuskulud	Liigendatud	EI	EI	EI	EI

3.2. Ettepaneku hinnanguline finantsmõju assigneeringutele

3.2.1. Hinnanguline mõju tegevusassigneeringutele – ülevaade

☐ Ettepanek/algatus ei hõlma tegevusassigneeringute kasutamist

☒ Ettepanek/algatus hõlmab tegevusassigneeringute kasutamist, mis toimub järgmiselt:

Mitmeaastase finantsraamistiku rubriik	3	LOODUSVARAD JA KESKKOND

miljonites eurodes (kolm kohta pärast koma)

			2025	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**	**2031**	**2032**	**KOKKU**
Tegevusassigneeringud											
09 05 01	Kulukohustused	-1	2 495,000	10 695,000	10 495,000	10 145,000	9 945,000	9 745,000	9 495,000	9 145,000	**72 160,000**
	Maksed	-2	2 495,000	10 695,000	10 495,000	10 145,000	9 945,000	9 745,000	9 495,000	9 145,000	**72 160,000**
Eriprogrammide vahenditest rahastatavad haldusassigneeringud											
09 01 04 01		-3	5,000	5,000	5,000	5,000	5,000	5,000	5,000	5,000	**40,000**
Programmi rahastamispaketi assigneeringud KOKKU	**Kulukohustused**	**= 1 + 3**	**2 500.000**	**10 700,000**	**10 500,000**	**10 150,000**	**9 950,000**	**9 750,000**	**9 500,000**	**9 150,000**	**72 200,000**
	Maksed	**= 2 + 3**	**2 500.000**	**10 700,000**	**10 500,000**	**10 150,000**	**9 950,000**	**9 750,000**	**9 500,000**	**9 150,000**	**72 200,000**

Mitmeaastase finantsraamistiku rubriik	**7**	„Halduskulud“

Selle punkti täitmisel tuleks kasutada haldusalaste eelarveandmete tabelit, mis on esitatud õigusaktile lisatava finantsselgituse lisas (sisekorraeeskirjade V lisa), ja laadida see üles DECIDE’i talitustevahelise konsulteerimise eesmärgil.

miljonites eurodes (kolm kohta pärast koma)

		2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	KOKKU
Personalikulud		1,824	8,664	8,664	8,664	8,664	8,664	8,664	8,664	8,664	8,664	8,664	**88,464**
Muud halduskulud		–	–	0,059	0,016	–	–	–	–	–	–	–	**0,075**
Mitmeaastase finantsraamistiku RUBRIIGI 7 assigneeringud KOKKU	(Kulukohustuste kogusumma = maksete kogusumma)	1,824	8,664	8,723	8,680	8,664	8,664	8,664	8,664	8,664	8,664	8,664	**88,539**

miljonites eurodes (kolm kohta pärast koma)

		2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	KOKKU
Mitmeaastase finantsraamistiku RUBRIIKIDE assigneeringud KOKKU	Kulukohustused	1,824	8,664	8,723	2 508,680	10 708,664	10 508,664	10 158,664	9 958,664	9 758,664	9 508,664	9 158,664	**72 288,539**
	Maksed	1,824	8,664	8,723	2 508,680	10 708,664	10 508,664	10 158,664	9 958,664	9 758,664	9 508,664	9 158,664	**72 288,539**

3.2.2. Hinnanguline mõju haldusassigneeringutele – ülevaade

☐ Ettepanek/algatus ei hõlma haldusassigneeringute kasutamist

☒ Ettepanek/algatus hõlmab haldusassigneeringute kasutamist, mis toimub järgmiselt:

miljonites eurodes (kolm kohta pärast koma)

	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	KOKKU
Mitmeaastase finantsraamistiku RUBRIIK 7												
Personalikulud	1,824	8,664	8,664	8,664	8,664	8,664	8,664	8,664	8,664	8,664	8,664	88,464
Muud halduskulud	–	–	0,059	0,016	–	–	–	–	–	–	–	**0,075**
Mitmeaastase finantsraamistiku RUBRIIGI 7 kulud kokku	**1,824**	**8,664**	**8,723**	**8,680**	**8,664**	**8,664**	**8,664**	**8,664**	**8,664**	**8,664**	**8,664**	**88,539**

Mitmeaastase finantsraamistiku RUBRIIGIST 7 välja jäävad kulud[67]												
Personalikulud												
Muud halduskulud	–	–	–	5,000	5,000	5,000	5,000	5,000	5,000	5,000	5,000	**40,000**
Mitmeaastase finantsraamistiku RUBRIIGIST 7 välja jäävad kulud KOKKU	–	–	–	5,000	5,000	5,000	5,000	5,000	5,000	5,000	5,000	**40,000**

KOKKU	**1,824**	**8,664**	**8,723**	**13,680**	**13,664**	**13,664**	**13,664**	**13,664**	**13,664**	**13,664**	**13,664**	**128,539**

Personali ja muude halduskuludega seotud assigneeringute vajadused kaetakse asjaomase peadirektoraadi poolt kõnealuse meetme haldamiseks juba antud ja/või peadirektoraadi siseselt ümberpaigutatud assigneeringutest, mida vajaduse korral võidakse täiendada nendest lisaassigneeringutest, mis haldavale peadirektoraadile eraldatakse iga-aastase vahendite eraldamise menetluse käigus, arvestades eelarvepiirangutega.

[67] Tehniline ja/või haldusabi ning ELi programmide ja/või meetmete rakendamiseks antava toetusega seotud kulud (endised BA read), kaudne teadustegevus, otsene teadustegevus.

3.2.2.1. Hinnanguline personalivajadus

☐ Ettepanek/algatus ei hõlma personali kasutamist

☒ Ettepanek/algatus hõlmab personali kasutamist, mis toimub järgmiselt:

Hinnanguline väärtus täistööaja ekvivalendina

	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032
Ametikohtade loeteluga ette nähtud ametikohad (ametnikud ja ajutised töötajad)											
20 01 02 01 (komisjoni peakorteris ja esindustes)	12	57	57	57	57	57	57	57	57	57	57
20 01 02 03 (delegatsioonides)											
01 01 01 01 (kaudne teadustegevus)											
01 01 01 11 (otsene teadustegevus)											
Muud eelarveread (märkige)											
Koosseisuväline personal (täistööajale taandatud töötajad)[1]											
20 02 01 (üldvahenditest rahastatavad lepingulised töötajad, riikide lähetatud eksperdid ja renditööjõud)											
20 02 03 (lepingulised töötajad, kohalikud töötajad, riikide lähetatud eksperdid, renditööjõud ja noored eksperdid delegatsioonides)											
XX 01 xx yy zz - peakorteris											
XX 01 xx yy zz - delegatsioonides											
01 01 01 02 (lepingulised töötajad, riikide lähetatud eksperdid ja renditööjõud kaudse teadustegevuse valdkonnas)											
01 01 01 12 (lepingulised töötajad, riikide lähetatud eksperdid ja renditööjõud otsese teadustegevuse valdkonnas)											
Muud eelarveread (märkige)											
KOKKU	12	57	57	57	57	57	57	57	57	57	57

Personalivajadused kaetakse juba meedet haldavate peadirektoraadi töötajatega ja/või töötajate peadirektoraadisisese ümberpaigutamise teel. Vajaduse korral võidakse personali täiendada iga-aastase vahendite eraldamise menetluse käigus, arvestades olemasolevate eelarvepiirangutega.

Ülesannete kirjeldus:

Ametnikud ja ajutised töötajad	• Kavandamine, õigusaktide koostamine, konsultatsioonid, kooskõlastamine komisjoni talitustega • Esialgsete ja lõplike riiklike kliimameetmete sotsiaalkavade hindamine koostoimes muude protsessidega (2023–2024) • Toetuslepingute ja nendega seotud finantstehingute ettevalmistamine ja haldamine • Fondi rakendamise jälgimine ja järelevalve (alates 2025. aastast) • Eelarve- ja järelevalvemenetlused koos eelarve peadirektoraadiga (alates 2025. aastast)
Koosseisuvälised töötajad	

3.2.3. Kooskõla kehtiva mitmeaastase finantsraamistikuga

Ettepanek/algatus:

☐ on täielikult rahastatav mitmeaastase finantsraamistiku asjaomase rubriigi sisese vahendite ümberpaigutamise kaudu.

☐ tingib mitmeaastase finantsraamistiku asjaomases rubriigi mittesihtotstarbelise varu ja/või mitmeaastase finantsraamistiku määruses sätestatud erivahendite kasutuselevõtu.

☒ nõuab mitmeaastase finantsraamistiku muutmist.

Fondi rahastatakse mitmeaastase finantsraamistiku rubriigist 3 „Loodusvarad ja keskkond“ ning aastaeelarve liigenduses teemavaldkonna 9 „Keskkond ja kliimameetmed“ raames.

Kliimameetmete sotsiaalfondi maht peaks põhimõtteliselt vastama 25 %-le oodatavast tulust, mis saadakse maanteetranspordi ja hoonete lisamisest direktiivi 2003/87/EÜ kohaldamisalasse.

Fondi toetamiseks tehakse mitmeaastase finantsraamistiku raames kättesaadavaks eespool nimetatud osaga samaväärne summa. Selleks teeb komisjon peagi ettepaneku mitmeaastase finantsraamistiku sihipäraseks muutmiseks, et suurendada rubriigi 3 „Loodusvarad ja keskkond“ kulukohustuste assigneeringute piirmäära 2025. aastaks 2 176 miljoni euro võrra, 2026. aastaks 9 132 miljoni euro võrra ja 2027. aastaks 8 786 miljoni euro võrra, lähtudes 2018. aasta hindadest. Kuna kulukohustuste piirmäära kavandatav suurendamine toob kaasa maksevajaduste samaväärse suurenemise, teeb komisjon ettepaneku muuta 2025., 2026. ja 2027. aasta maksete piirmäära samade summade võrra.

3.2.4. Kolmandate isikute rahaline osalus

Ettepanek/algatus:

☐ ei hõlma kolmandate isikute poolset kaasrahastamist

☒ hõlmab kaasrahastamist, mille hinnanguline summa on järgmine:

assigneeringud miljonites eurodes (kolm kohta pärast koma)

	2022	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**	**2031**	**2032**
Nimetage kaasrahastav asutus	*Täidet akse hiljem*	*Täidet akse hiljem*	*Täidet akse hiljem*	*Täidet akse hiljem*	*Täidet akse hiljem*	*Täidet akse hiljem*	*Täidet akse hiljem*	*Täidet akse hiljem*	*Täidet akse hiljem*	*Täidet akse hiljem*	*Täidet akse hiljem*
Kaasrahastatavad assigneeringud KOKKU	*Täidet akse hiljem*	*Täidet akse hiljem*	*Täidet akse hiljem*	*Täidet akse hiljem*	*Täidet akse hiljem*	*Täidet akse hiljem*	*Täidet akse hiljem*	*Täidet akse hiljem*	*Täidet akse hiljem*	*Täidet akse hiljem*	*Täidet akse hiljem*

3.3. Hinnanguline mõju tuludele

☒ Ettepanekul/algatusel puudub finantsmõju tuludele

☐ Ettepanekul/algatusel on järgmine finantsmõju:

☐ omavahenditele

☐ muudele tuludele

palun märkige, kas see on kulude eelarveridasid mõjutav sihtotstarbeline tulu ☐

miljonites eurodes (kolm kohta pärast koma)

Tulude eelarverida	Jooksva aasta eelarves kättesaad avad assigneeringud	Ettepaneku/algatuse mõju[68]										
		2022	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**	**2031**	**2032**
Artikkel ….												

Sihtotstarbeliste tulude puhul märkige, milliseid kulude eelarveridasid ettepanek mõjutab.

[…]

Muud märkused (nt tuludele avalduva mõju arvutamise meetod/valem või muu teave).

[…]

[68] Traditsiooniliste omavahendite (tollimaksud ja suhkrumaksud) korral tuleb märkida netosummad, st brutosumma pärast 20 % sissenõudmiskulude mahaarvamist.